ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 10ης Ιουνίου 1998

σχετικά με την κρατική ενίσχυση υπέρ της Coopérative d'exportation du livre français (CELF)

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(1998) 1728]

(Το κείμενο στη γαλλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(1999/133/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 93 παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο,

Αφού κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με το άρθρο 93,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I. ΑΚΥΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ CELF

Στις 18 Σεπτεμβρίου 1995, το Πρωτοδικείο *με την απόφαση του στην υπόθεση T-49/93 SIDE κατά Επιτροπής* [1], *ακύρωσε εν μέρει* την απόφαση της Επιτροπής, της 18ης Μαΐου 1993, που ενέκρινε τη χορήγηση ορισμένων ενισχύσεων εκ μέρους της γαλλικής κυβέρνησης σε εξαγωγείς βιβλίων στη γαλλική γλώσσα. Η εν λόγω απόφαση της Επιτροπής ακυρώνεται όσον αφορά τις ενισχύσεις οι οποίες χορηγήθηκαν στην Coopérative d'exportation du livre français (CELF) προκειμένου να αντισταθμιστεί το επιπλέον κόστος της εκτέλεσης μικρών παραγγελιών που προέρχονται από βιβλιοπωλεία του εξωτερικού.

II. ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Με την επιστολή της 20ής Μαρτίου 1992, η προσφεύγουσα εταιρία και ανταγωνίστρια της CELF, Société internationale de diffusion et d'édition (στο εξής καλούμενη «SIDE»), ρώτησε την Επιτροπή αν οι ενισχύσεις που είχαν χορηγηθεί από και προς την CELF είχαν κοινοποιηθεί σύμφωνα με το άρθρο 93 παράγραφος 3 της συνθήκης.

Η Επιτροπή, με επιστολές της 2ας Απριλίου 1992 και της 23ης Φεβρουαρίου 1993, ζήτησε από τη γαλλική κυβέρνηση πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα από τα οποία επωφελήθηκε η CELF. Οι γαλλικές αρχές διαβίβασαν τις πληροφορίες αυτές με επιστολή, της 29ης Ιουνίου 1992, και με φαξ της 19ης Απριλίου 1993.

Με την επιστολή της 7ης Αυγούστου 1992, η Επιτροπή επιβεβαίωσε γραπτώς στην SIDE ότι οι εν λόγω ενισχύσεις δεν είχαν κοινοποιηθεί και την κάλεσε να της διαβιβάσει κάθε συμπληρωματική πληροφορία που έκρινε χρήσιμη. Η SIDE απέστειλε τις σχετικές πληροφορίες στην Επιτροπή με την επιστολή της 7ης Σεπτεμβρίου 1992.

Στις 18 Μαΐου 1993, η Επιτροπή αποφάσισε να εγκρίνει τη χορήγηση των εν λόγω ενισχύσεων. Η SIDE ενημερώθηκε σχετικά με την απόφαση της Επιτροπής με επιστολή της 27ης Μαΐου 1993. Η γαλλική κυβέρνηση ενημερώθηκε, με επιστολή της 10ης Ιουνίου 1993, σχετικά με την απόφαση της Επιτροπής να εγκρίνει τις εν λόγω ενισχύσεις δυνάμει της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 92 παράγραφος 3, στοιχείο γ) της συνθήκης.

III. ΚΥΡΙΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ

Η SIDE, με αίτηση που κατέβαλε στη γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 2 Αυγούστου 1993, κατέθεσε προσφυγή με στόχο την ακύρωση της απόφασης της Επιτροπής. Για τον σκοπό αυτό προέβαλε τρεις ισχυρισμούς. Το Πρωτοδικείο, ωστόσο, έλαβε υπόψη μόνο τον ισχυρισμό σχετικά με την παραβίαση του άρθρου 92 παράγραφος 3 και ακύρωσε τα σχετικά μέρη της απόφασης της Επιτροπής για διαδικαστικούς λόγους.

[1] Συλλογή 1995, σ. II-2501.

Στην επίδικη απόφαση, η Επιτροπή εφάρμοσε την παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 92 παράγραφος 3, στοιχείο γ) βάσει, αφενός, των πολιτιστικών στόχων των εν λόγω ενισχύσεων και, αφετέρου, του ιδιάζοντος χαρακτήρα του ανταγωνισμού στον τομέα του βιβλίου. Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο εξέτασε, κατ' αρχήν, αν η Επιτροπή ήταν σε θέση να επιβεβαιώσει ότι οι στόχοι που επεδίωκαν οι γαλλικές αρχές ήταν όντως πολιτιστικοί και, κατά δεύτερο λόγο, αν είχε προβεί σε οικονομική ανάλυση του τομέα που της επέτρεπε να συναγάγει ότι η χορήγηση των επίμαχων ενισχύσεων δεν επηρέαζε τους όρους του ανταγωνισμού και των εμπορικών συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον.

Όσον αφορά τον στόχο των ενισχύσεων, το Πρωτοδικείο δεν αμφισβήτησε το γεγονός ότι η Επιτροπή βάσιμα θεώρησε ότι ο στόχος ήταν πολιτιστικός αλλά έκρινε, σχετικά με το δεύτερο σημείο, ανεπαρκή τα στοιχεία βάσει των οποίων η Επιτροπή απεφάνθη ότι οι ενισχύσεις συμβιβάζονταν με την κοινή αγορά.

Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Επιτροπή έπρεπε να είχε κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 93 παράγραφος 2, προκειμένου να επιτρέψει σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους και να ενημερωθεί και η ίδια για όλες τις ουσιαστικές πλευρές της υπόθεσης προτού λάβει την απόφασή της, πράγμα που θα της είχε επιτρέψει να βεβαιωθεί για την ορθότητα της εκτίμησής της, η οποία προκάλεσε σοβαρές δυσχέρειες.

IV. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 93 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2, ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ

Με επιστολή της 17ης Οκτωβρίου 1995, η Επιτροπή ζήτησε από τις γαλλικές αρχές βάσει της απόφασης του Πρωτοδικείου να την ενημερώσουν, πριν εξετάσει το ενδεχόμενο να κινηθεί η ερευνητική διαδικασία, σχετικά με οποιαδήποτε τροποποίηση των ενισχύσεων που χορηγούνταν στην CELF. Οι γαλλικές αρχές απήντησαν, με επιστολή της 5ης Δεκεμβρίου 1995, ότι δεν είχε επέλθει καμία τροποποίηση στις εν λόγω ενισχύσεις.

Στις 7 Ιουνίου 1996, πραγματοποιήθηκε συνεδρίαση μεταξύ της SIDE και της Επιτροπής. Στις 28 Ιουνίου 1996, η SIDE διαβίβασε στην Επιτροπή τις συμπληρωματικές πληροφορίες που έκρινε χρήσιμες.

Στις 30 Ιουλίου 1996, η Επιτροπή απεφάσισε να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 93 παράγραφος 2 της συνθήκης σχετικά με τις ενισχύσεις αυτές. Η γαλλική κυβέρνηση ενημερώθηκε με την επιστολή της 21ης Αυγούστου 1996.

Στη συνέχεια, μετά την επιστολή της γαλλικής κυβέρνησης της 23ης Σεπτεμβρίου 1996, η Επιτροπή, με επιστολή της 1ης Οκτωβρίου 1996, παρέτεινε την προθεσμία που είχε ταχθεί στις γαλλικές αρχές για να απαντήσουν στην απόφαση.

Με επιστολή της 13ης Οκτωβρίου 1996, η SIDE αναφέρει τη διαδικασία που κίνησε σε εθνικό επίπεδο (Tribunal administratif de Paris) με στόχο την κατάργηση της αντισταθμιστικής επιχορήγησης για τις μικρές παραγγελίες και την επιστροφή των ήδη καταβληθέντων ποσών.

Η ανακοίνωση της Επιτροπής [2] που καλούσε τους λοιπούς ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με τις εν λόγω ενισχύσεις δημοσιεύτηκε στις 5 Οκτωβρίου 1996. Πολλοί ενδιαφερόμενοι (βλέπε μέρος VII), οι περισσότεροι των οποίων ήταν ενάντιοι στην χορήγηση της ενίσχυσης, απέστειλαν τις παρατηρήσεις τους τον Δεκέμβριο 1996 και τον Ιανουάριο 1997. Στη συνέχεια, η Επιτροπή διαβίβασε τις παρατηρήσεις αυτές στη γαλλική κυβέρνηση με επιστολή της 15ης Απριλίου 1997. Σχετικά με το θέμα αυτό, πρέπει να σημειωθεί ότι η SIDE, αποδοκιμάζοντας την βραδύτητα της διαδικασίας στο εθνικό επίπεδο, ζήτησε από την Επιτροπή, με επιστολή της 6ης Ιανουαρίου 1997, να λάβει επείγοντα μέτρα που να υποχρεώνουν την γαλλική κυβέρνηση να «αναστείλει αμέσως την χορήγηση όλων των ενισχύσεων στην εξαγωγή βιβλίων καθώς και όλων εκείνων που θα μπορούσαν να έχουν σαν αποτέλεσμα την στρέβλωση του ανταγωνισμού στον τομέα των παραγγελιών προς εξαγωγή, ανεξάρτητα από την ταυτότητα του επίσημου δικαιούχου, και να διατάξει την επιστροφή όλων των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν παράνομα από το 1980».

Με επιστολές στις 2 Ιουλίου και στις 25 Ιουλίου 1997, η SIDE επέστησε την προσοχή της Επιτροπής στο γεγονός ότι οι γαλλικές αρχές εξακολουθούσαν να χορηγούν παρανόμως ενισχύσεις στην CELF και αποδοκίμασε τη βραδύτητα με την οποία η γαλλική κυβέρνηση απήντησε στις παρατηρήσεις των λοιπών ενδιαφερομένων.

Η γαλλική κυβέρνηση απήντησε τόσο στην απόφαση της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία, όσο και στις παρατηρήσεις των λοιπών ενδιαφερομένων με μακροσκελείς επιστολές της 12ης Δεκεμβρίου 1996 και της 1ης Οκτωβρίου 1997 αντιστοίχως. Στις 29 Οκτωβρίου 1997 πραγματοποιήθηκε συνεδρίαση μεταξύ εκπροσώπων της Επιτροπής και των γαλλικών αρχών. Στη συνέχεια των συζητήσεων αυτών, η γαλλική κυβέρνηση διαβίβασε στην Επιτροπή τις πληροφορίες και τις συμπληρωματικές παρατηρήσεις με επιστολές της 30ής Οκτωβρίου και της 21ης Νοεμβρίου 1997.

Με επιστολή της 19ης Δεκεμβρίου 1997, η SIDE απέστειλε στην Επιτροπή αντίγραφο της προσφυγής που είχε καταθέσει τον Δεκέμβριο 1997, στο πλαίσιο της διαδικασίας την οποία είχε κινήσει, σε εθνικό επίπεδο, κατά του γαλλικού κράτους σχετικά με τις ενισχύσεις που είχαν χορηγηθεί παρανόμως στην CELF. Στις 10 Φεβρουαρίου 1998, η Επιτροπή έλαβε αντίτυπο της έκθεσης που υποβλήθηκε από τη γαλλική κυβέρνηση στην ίδια υπόθεση.

Στις 13 Φεβρουαρίου 1998, πραγματοποιήθηκε συνεδρίαση μεταξύ των εκπροσώπων της Επιτροπής, αφενός, και των γαλλικών αρχών και εκπροσώπων της CELF, αφετέρου, προκειμένου να εξετασθεί περαιτέρω το ζήτημα της αναλογικότητας της εν λόγω ενίσχυσης.

Οι γαλλικές αρχές, με επιστολή της 5ης Μαρτίου 1998, διαβίβασαν στην Επιτροπή συμπληρωματικά στοιχεία σχετικά, ιδίως, με τον αντισταθμιστικό χαρακτήρα της ενίσχυσης. Με φαξ της 26ης Μαρτίου και της 10ης Απριλίου

[2] ΕΕ C 366 της 5. 12. 1996, σ. 7.

1998, η CELF διαβίβασε στην Επιτροπή ενημερωμένα στοιχεία σχετικά με τις επιπλέον δαπάνες που προκύπτουν από τη διαχείριση των μικρών παραγγελιών και με τον αντισταθμιστικό χαρακτήρα της ενίσχυσης. Με φαξ της 17ης Απριλίου 1998, το υπουργείο πολιτισμού απέστειλε επίσης στην Επιτροπή συμπληρωματικά στοιχεία. Τέλος, με φαξ της 19ης Μαΐου 1998, οι γαλλικές αρχές διαβίβασαν και άλλες πληροφορίες στην Επιτροπή.

V. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ CELF ΩΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Η CELF (Coopérative d'exportation du livre français, που ασκεί δραστηριότητες υπό την εμπορική ονομασία «Centre d'exportation français») είναι μια συνεταιριστική ανώνυμος εταιρεία με στόχο, σύμφωνα με το ισχύον καταστατικό, «την άμεση διαχείριση των παραγγελιών που προορίζονται για το εξωτερικό καθώς και για τα υπερπόντια εδάφη και διαμερίσματα, βιβλίων, φυλλαδίων και άλλου υλικού επικοινωνίας και, γενικότερα, την άσκηση κάθε είδους δραστηριοτήτων που αποσκοπούν, ιδίως, στην εξάπλωση της γαλλικής γραμματείας ανά τον κόσμο με τη βοήθεια των προαναφερόμενων μέσων στήριξης».

Οι 101 συνέταιροι της CELF είναι, ως επί το πλείστον, εκδότες εγκατεστημένοι στη Γαλλία, αν και ο συνεταιρισμός είναι ανοιχτός σε οποιοδήποτε φορέα με δραστηριότητα στον εκδοτικό τομέα ή στον τομέα της διανομής βιβλίων στα γαλλικά, ανεξάρτητα από τον τόπο εγκατάστασής του. Η εμπορική δραστηριότητα της CELF συνίσταται στη διανομή βιβλίων στη γαλλική γλώσσα κυρίως σε μη γαλλόφωνες χώρες και περιοχές, δεδομένου ότι στις γαλλόφωνες περιοχές, και ιδίως στο Βέλγιο, τον Καναδά και την Ελβετία, τη δραστηριότητα αυτή ασκούν τα δίκτυα διανομής που σχηματίζουν οι εκδότες (βλέπε ανάλυση της αγοράς, μέρος X).

Σύμφωνα με τη γαλλική κυβέρνηση, πριν από τη δημιουργία της CELF, η διαχείριση ενός μέρους των μικρών παραγγελιών αποτελούσε τμήμα των διεθνών δραστηριοτήτων του εκδοτικού οίκου Hachette, οι οποίες είχαν αρχίσει κατά την περίοδο του μεσοπολέμου όταν τα δίκτυα διανομής δεν υπήρχαν ακόμα. Όμως, ο εκδοτικός οίκος Hachette αποφάσισε να σταματήσει τις δραστηριότητες αυτές το 1976 επειδή δεν ήταν πλέον προσοδοφόρες. Στη συνέχεια, το 1977 ιδρύθηκε η CELF. Το 1979, και ενώ η CELF αντιμετώπιζε οικονομικές δυσκολίες, οι επαγγελματικοί κύκλοι, οι εκδότες, το Syndicat national de l'edition και οι δημόσιες αρχές συμφώνησαν ότι η CELF έπρεπε να διατηρηθεί, ιδίως για το λόγο ότι η διαχείριση των μικρών παραγγελιών θεωρείτο δραστηριότητα γενικού οικονομικού συμφέροντος την οποία κανένας άλλος οικονομικός φορέας δεν ήταν διατεθειμένος να αναλάβει. Κατά συνέπεια, η χορήγηση αντισταθμιστικών επιδοτήσεων για τη διαχείριση μικρών παραγγελιών άρχισε, με τη σημερινή της μορφή, μόνο το 1980.

Οι τρέχουσες δραστηριότητες της CELF είναι οι ακόλουθες:

— *διανομή:* αποτελεί την κύρια δραστηριότητα της CELF. Ως χονδρέμπορος, η CELF εφοδιάζει μόνο τους εκδότες και τους βιβλιοπώλες που έχουν κάνει οριστικές παραγγελίες,

— *διάδοση:* η δραστηριότητα αυτή, η οποία είναι πιο πρόσφατη, επιτρέπει στην CELF να παρέχει στους εκδότες τη δυνατότητα να εκπροσωπούνται στις γεωγραφικές ζώνες που θεωρούν λιγότερο σημαντικές από οικονομική άποψη, χωρίς να διατρέχουν τους κινδύνους που συνδέονται με τις εξαγωγικές δραστηριότητες,

— *διαχείριση δημοσίων προγραμμάτων* που στηρίζονται οικονομικά από το κράτος, όπως η διαχείριση μικρών παραγγελιών και ορισμένα καθεστώτα ενίσχυσης. Τα τελευταία εγκρίθηκαν από το Πρωτοδικείο δεδομένου ότι δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών,

— *το CD-ROM CÉZAME:* πρόκειται για νέα δραστηριότητα η οποία δεν τυγχάνει στήριξης εκ μέρους του κράτους. Το 1996, η CELF αποφάσισε να θέσει στο εμπόριο ένα CD-ROM το οποίο απευθυνόταν στους βιβλιοπώλες. Το σύστημα αυτό τους επιτρέπει να κάνουν τις παραγγελίες τους στη CELF ή σε οποιοδήποτε άλλο προμηθευτή με τηλεμεταβίβαση.

VI. Η ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΟΥ ΧΟΡΗΓΗΘΗΚΕ ΣΤΗ CELF ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΩΝ

Η επιχορήγηση για δαπάνες εκμετάλλευσης που χορηγήθηκε στη CELF έχει ως στόχο να αντισταθμίσει το επιπλέον κόστος της διαχείρισης μικρών παραγγελιών από βιβλιοπώλες εγκαταστημένους στο εξωτερικό. Με τον τρόπο αυτό, η CELF είναι σε θέση να ικανοποιεί τις παραγγελίες που θεωρούνται ασύμφορες από τους εκδότες ή τους συνδεδεμένους διανομείς τους λόγω του ύψους των εξόδων μεταφοράς που προϋποθέτουν, σε σχέση με τη συνολική τους αξία. Κατά συνέπεια, η ενίσχυση αυτή συμβάλλει στη διάδοση της γαλλικής γλώσσας και λογοτεχνίας.

Σύμφωνα με τη γαλλική κυβέρνηση, τα άλλα μέσα για την επίτευξη των στόχων που επιδιώκει η ενίσχυση η οποία χορηγείται στη CELF, όπως η χορήγηση άμεσων ενισχύσεων στα διάφορα βιβλιοπωλεία ή στους εκδότες και διανομείς που δέχονται να διαχειρίζονται μικρές παραγγελίες, θεωρήθηκαν πολύ δαπανηρά και ικανά να δημιουργήσουν προβλήματα εποπτείας. Οι αρχές εφάρμοσαν τον μηχανισμό ενίσχυσης που έκριναν πιο ορθολογικό σε οικονομικό επίπεδο, ποιο ασφαλή όσον αφορά τη χρησιμοποίηση δημοσίων κεφαλαίων και με τις μικρότερες επιπτώσεις στα δίκτυα διανομής. Οι γαλλικές αρχές έκριναν, συνεπώς, ότι η αντιστάθμιση του επιπλέον κόστους της διαχείρισης μικρών παραγγελιών μέσω της χορήγησης ειδικής ενίσχυσης από το υπουργείο πολιτισμού στους παραγγελιοδόχους εξαγωγών αποτελούσε την καλύτερη λύση.

Μεταξύ των διαφόρων φορέων που ασχολούνται με τον τομέα της διανομής βιβλίων, οι παραγγελιοδόχοι εξαγωγών, οι οποίοι έρχονται σε επαφή μόνο με τους λιανικούς εμπόρους ή τους οργανισμούς, αλλά όχι με τους τελικούς πελάτες, αναλαμβάνουν τις παραγγελίες των οποίων η διαχείριση θεωρείται υπερβολικά δαπανηρή από τους εκδότες ή τους διανομείς τους. Ο παραγγελιοδόχος εξαγωγών συγκεντρώνει τις — ασήμαντες ποσοτικά — παραγγελίες διαφόρων πελατών και απευθύνεται στον σχετικό εκδότη ή διανομέα ο οποίος, στη συνέχεια, θα πρέπει να παραδώσει τα έργα που έχουν παραγγελθεί σε μία και μόνο διεύθυνση. Αν οι πελάτες είναι βιβλιοπωλεία ή δημόσια ιδρύματα που επιθυμούν να παραγγείλουν βιβλία από διαφόρους εκδότες, ο παραγγελιοδόχος συγκεντρώνει τις παραγγελίες ανά εκδότη, απαλλάσσοντας έτσι τους πελάτες του από την

υποχρέωση να κάνουν ξεχωριστές παραγγελίες σε διάφορους προμηθευτές. Λόγω των σταθερών εξόδων που συνδέονται με τη διαχείριση κάθε παραγγελίας, η επέμβαση του παραγγελιοδόχου επιτρέπει τόσο στους διανομείς όσο και στους πελάτες να μειώσουν τα έξοδά τους και καθιστά τη διαδικασία οικονομικά αποδοτική.

Στην πράξη, η ενίσχυση χορηγείται με τον ακόλουθο τρόπο: οι βιβλιοπώλες που χρειάζονται μικρές ποσότητες έργων τα οποία έχουν εκδοθεί από διαφορετικούς εκδότες δίνουν τις παραγγελίες τους στη CELF, η οποία στη συνέχεια ενεργεί ως παραγγελιοδόχος εξαγωγών. Στόχος της επιχορήγησης είναι να επιτρέψει, ιδίως, τη διεκπεραίωση παραγγελιών αξίας κάτω των 500 γαλλικών φράγκων, αφού αφαιρεθούν τα έξοδα μεταφοράς, οι οποίες θεωρούνται ασύμφορες απο άποψη αποδοτικότητας. Το ένα τέταρτο του ποσού της επιχορήγησης που χορηγήθηκε κατά το προηγούμενο έτος καταβάλλεται στις αρχές του έτους και το υπόλοιπο το φθινόπωρο, αφού οι δημόσιες αρχές εξετάσουν το σχέδιο προϋπολογισμού της CELF και τις διακυμάνσεις που σημειώθηκαν κατά το πρώτο μέρος του οικονομικού έτους. Στη συνέχεια, η CELF πρέπει να υποβάλει στο υπουργείο πολιτισμού και γαλλικής γλώσσας λεπτομερή έκθεση σχετικά με το πώς χρησιμοποιήθηκε η επιχορήγηση, εντός προθεσμίας τριών μηνών από τη λήξη του οικονομικού έτους.

Το προβλεπόμενο στον προϋπολογισμό ποσό της ενίσχυσης ανέρχεται κανονικά σε 2 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα το χρόνο. Ωστόσο, αν το ποσό αυτό δεν χρησιμοποιηθεί στο σύνολό του, το υπόλοιπο αφαιρείται από το ποσό που προβλέπεται για το επόμενο έτος. Το ποσό της ενίσχυσης ανήλθε σε 2 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα το 1990, 2,4 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα το 1991, 2,7 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα το 1992 και 2,5 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα το 1993. Στην πραγματικότητα, το ποσό της ενίσχυσης που χρησιμοποιήθηκε το 1992 ήταν 1,7 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα (ενώ το ποσό που προβλεπόταν στον προϋπολογισμό ανερχόταν σε 2,7 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα). Η τάση αυτή συνεχίσθηκε κατά τα επόμενα έτη: το 1994 και το 1995, το ποσό της ενίσχυσης ήταν περίπου 2 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα, με αποτέλεσμα ο ετήσιος μέσος όρος να ανέρχεται σε 2,0675 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα για την περίοδο 1992-1995 (1,77 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα το 1992 και 2,5 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα το 1993). Το 1996, το ποσό της ενίσχυσης ήταν και πάλι 2 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα. Ωστόσο, δεδομένου ότι ο όγκος των μικρών παραγγελιών ήταν μικρότερος το 1996, η CELF έλαβε μόνο 1,6 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα το 1997.

Οι γαλλικές αρχές τονίζουν ότι η διαχείριση των μικρών παραγγελιών καθιστά αναγκαίες διάφορες μη αυτοματοποιημένες ενέργειες και διαδικασίες οι οποίες αυξάνουν το κόστος τους σε σχέση με τις μεγάλες παραγγελίες. Δεδομένου ότι τα ποσά που αφορούν, κατά μέσο όρο, οι εν λόγω παραγγελίες είναι μικρά, τα πρόσθετα αυτά έξοδα καθιστούν τη διαχείρισή τους ασύμφορη. Ειδικότερα, οι γαλλικές αρχές υπέβαλαν στην Επιτροπή εκτίμηση των πρόσθετων εξόδων, υπολογισμένων βάσει *ενός συστήματος λογιστικού υπολογισμού* του κόστους, το οποίο επιτρέπει τον προσδιορισμό του κόστους των διαφόρων εργασιών που εκτελούνται στο πλαίσιο της διαχείρισης των μικρών παραγγελιών. Οι εργασίες αυτές αναφέρονται λεπτομερώς κατωτέρω.

Η διαχείριση μιας μικρής παραγγελίας αρχίζει με την παραλαβή του δελτίου παραγγελίας που έχει αποσταλεί από ένα βιβλιοπωλείο. Μόλις παραληφθεί το δελτίο παραγγελίας, ελέγχονται τα στοιχεία που αφορούν τον πελάτη (για παράδειγμα, για να εντοπισθεί το βιβλιοπωλείο, να εξακριβωθεί η φερεγγυότητα του πελάτη και το αν είναι ασφαλισμένος). Η CELF εκτελεί συστηματικά τις εργασίες αυτές, ανεξάρτητα από την αξία της παραγγελίας. Όταν πρόκειται για μικρούς πελάτες, οι εργασίες αυτές συνήθως εκτελούνται συχνότερα και, κατά συνέπεια, καταναλώνουν περισσότερο χρόνο.

Οι εργασίες έρευνας συνίστανται στην εξεύρεση του σωστού κωδικού ISBN των βιβλίων που έχουν παραγγελθεί, στην αναζήτησή τους στους καταλόγους των εκδοτών και τις βάσεις δεδομένων (Electre, Cézame, Minitel) καθώς και στην εξακρίβωση του αν είναι διαθέσιμα. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, η ακρίβεια των πληροφοριών που αναφέρονται στο δελτίο παραγγελίας και η προέλευση των μικρών παραγγελιών έχουν μεγάλη σημασία. Οι μεγάλοι εκδοτικοί οίκοι δίνουν τις παραγγελίες τους με αυτοματοποιημένο τρόπο, με άλλα λόγια διαθέτουν σύγχρονα συστήματα που επιτρέπουν στη CELF να εντοπίζει με ευκολία τα έργα που έχουν παραγγελθεί. Όμως, οι περισσότεροι πελάτες της CELF είναι μικρά βιβλιοπωλεία τα οποία δεν είναι πάντοτε εφοδιασμένα με σύγχρονα συστήματα, πράγμα που αυξάνει τον όγκο εργασίας παρά το γεγονός ότι οι μικρές αυτές παραγγελίες αντιστοιχούν σε μόνο 4,8 % του συνολικού κύκλου εργασιών της CELF. Οι εργασίες έρευνας και η μη διαθεσιμότητα των βιβλίων που παραγγέλλονται οδηγούν σε πρόσθετα έξοδα για τη CELF.

Η παραγγελία αποστέλλεται στον εκδότη είτε με τηλεμεταβίβαση [Edilectre ή Allegro ([3])], είτε σε χαρτί. Οι παραγγελίες που απευθύνονται στους μεγάλους εκδοτικούς οίκους, όπως Point, Seuil, Folio, Gallimard ή Hachette, δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερα προβλήματα. Ωστόσο, στην πράξη, οι περισσότερες παραγγελίες απευθύνονται σε μικρούς εκδότες με τους οποίους είναι αδύνατη η χρησιμοποίηση του ηλεκτρονικού συστήματος. Κατά την άποψη της CELF, τα πρόσθετα έξοδα είναι, στην περίπτωση αυτή, ιδιαίτερα εμφανή εφόσον οι μικρές παραγγελίες συχνά αφορούν βιβλία εκδοτών των οποίων οι δραστηριότητες είναι διαρθρωμένες κατά τέτοιο τρόπο ώστε να απαιτούν ιδιαίτερη μεταχείριση. Η CELF διεκπεραιώνει το 67 % των μικρών παραγγελιών της χωρίς να χρησιμοποιεί σύστημα τηλεμεταβίβασης. Επιπλέον, οι διάφορες λεπτομέρειες πληρωμής εξαρτώνται από το μέγεθος των εκδοτικών οίκων. Οι μικροί οίκοι, π.χ., τείνουν συνήθως να απαιτούν άμεση πληρωμή.

Όσον αφορά τα έξοδα μεταφοράς, πρέπει να σημειωθεί ότι οι μεγάλοι εκδοτικοί οίκοι χρεώνουν σήμερα 0,75 γαλλικά φράγκα το χιλιόγραμμο (τιμή που συμφωνήθηκε μεταξύ εκδοτών) για τις αποστολές μέσα στο Παρίσι. Οι τιμές των υπηρεσιών ταχείας αποστολής και του ταχυδρομείου για την αποστολή βιβλίων μικρών διανομέων είναι 6,5 γαλλικά φράγκα και 24 γαλλικά φράγκα ανά χιλιόγραμμο, αντιστοίχως. Δεδομένου ότι τα ποσά των τιμολογίων που προορίζονται για βιβλιοπώλες εγκατεστημένους στο εξωτερικό καθορίζονται συνολικά, η διαχείριση των παραγγελιών τους οδηγεί, σύμφωνα με τη γαλλική κυβέρνηση, σε μείωση των περιθωρίων.

Για κάθε αποστολή, τα βιβλία πρέπει να συσκευάζονται προσεκτικά και να καταρτίζεται τιμολόγιο σε τρία αντίτυπα εκ των οποίων το πρώτο επισυνάπτεται στο δέμα, το δεύτερο αποστέλλεται ταχυδρομικώς στον πελάτη και το τρίτο χρησιμοποιείται για λογιστικούς σκοπούς.

([3]) Τα βιβλία που εκδίδονται από μεγάλους εκδοτικούς οίκους μπορούν να εντοπισθούν αυτόματα με οπτική ανάγνωση χάρη στον κωδικό EAN.

Τέλος, η λογιστική υπηρεσία της CELF πρέπει να καταγράψει όλες τις προαναφερθείσες εργασίες. Σχετικά με το θέμα αυτό, η γαλλική κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι η κατάρτιση ενός τιμολογίου ύψους 100 γαλλικών φράγκων απαιτεί την ίδια ποσότητα εργασίας με την κατάρτιση τιμολογίου αξίας 10 000 γαλλικών φράγκων και άνω.

Σε στατιστικούς όρους, η γαλλική κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο αριθμός μικρών παραγγελιών το 1994 αντιστοιχεί στο κανονικό επίπεδο. Κατά τη διάρκεια του εν λόγω έτους, η CELF εξέδωσε 9 725 τιμολόγια που αφορούσαν μικρές παραγγελίες (ήτοι, το 47 % του συνόλου των τιμολογίων, δηλαδή 20 672). Οι μικρές αυτές παραγγελίες δόθηκαν από 1 848 πελάτες και αντιστοιχούσαν σε 19 761 παραγγελίες και σε 24 933 παραγγελθέντα βιβλία. Ο κύκλος εργασιών που αντιστοιχούσε σε τιμολόγια κατώτερα ή ίσα με 500 γαλλικά φράγκα ανήλθε σε 2,28 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα, τα οποία όμως αντιστοιχούσαν σε μόνο 4,83 % του συνολικού κύκλου εργασιών της CELF ([4]).

Όσον αφορά την αποδοτικότητα των μικρών παραγγελιών, η γαλλική κυβέρνηση παραδέχεται ότι ορισμένες παραγγελίες αξίας κάτω των 500 γαλλικών φράγκων ενδέχεται να είναι προσοδοφόρες, ενώ άλλες όχι. Η αποδοτικότητα μιας παραγγελίας εξαρτάται από το είδος και τον αριθμό των βιβλίων, καθώς και από την ακρίβεια των πληροφοριών που αναφέρονται στο δελτίο παραγγελίας. Ωστόσο, οι γαλλικές αρχές υποστηρίζουν ότι οι παραγγελίες αξίας κάτω των 500 γαλλικών φράγκων, τις οποίες η CELF καλείται να διεκπεραιώσει σε κάθε περίπτωση, δεν είναι σε γενικές γραμμές προσοδοφόρες. Το κατώφλι των 500 γαλλικών φράγκων ορίσθηκε από τις γαλλικές αρχές βάσει αντικειμενικών κριτηρίων: σύμφωνα με καθαρά οικονομικά κριτήρια, οι παραγγελίες των οποίων η αξία κυμαίνεται μεταξύ 0 και 500 γαλλικών φράγκων, δεν είναι γενικά προσοδοφόρες για έναν ιδιώτη. Επιπλέον, οι παραγγελίες αξίας κάτω των 500 γαλλικών φράγκων αφορούν ως επί το πλείστον (67 % των περιπτώσεων) μικρούς εκδοτικούς οίκους. Τέλος, η διαχείριση των εν λόγω μικρών παραγγελιών συνεπάγεται την διαχείριση μικρών λογαριασμών. Λαμβάνοντας υπόψη μόνο καθαρά οικονομικά κριτήρια, ένας έμπορος δεν θα ανελάμβανε τις παραγγελίες αυτές. Οι γαλλικές αρχές βασίζουν τα επιχειρήματα αυτά στην λογιστική ανάλυση του κόστους που πραγματοποίησαν.

Είδος παραγγελιών	Αριθμός βιβλίων	Συνολικό κόστος ([1])	Κόστος ανά μονάδα ([1])
Άλλες παραγγελίες	442 740	53 666 275	121,21
Μικρές παραγγελίες	24 933	4 485 354	179,90
Σύνολο	467 673	58 151 629	124,34

([1]) Πριν από την κατανομή των μη ενσωματώσιμων στοιχείων που συνδέονται με τις μικρές παραγγελίες.

Ο αριθμός των βιβλίων που πωλήθηκαν στο πλαίσιο των μικρών παραγγελιών ήταν 24 933 το 1994. Τα έσοδα από τις παραγγελίες αυτές ανήλθαν σε 2,5 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα, ήτοι 100,2 γαλλικά φράγκα ανά βιβλίο. Παράλληλα, το συνολικό κόστος της διαχείρισης των μικρών παραγγελιών ανήλθε σε 4,48 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα, ήτοι 180 γαλλικά φράγκα ανά βιβλίο. Συγκρίνοντας τα δύο αυτά στοιχεία μπορούμε να εκτιμήσουμε το ύψος της ζημίας ανά βιβλίο κατά τη διαχείριση μιας μικρής παραγγελίας: 100,2 − 179,6 = 79,4 γαλλικά φράγκα. Μία μικρή παραγγελία περιλαμβάνει, κατά μέσο όρο, 2,56 βιβλία. Κατά συνέπεια, η μέση ζημία ανά παραγγελία είναι 203,2 γαλλικά φράγκα (79,4 × 2,56). Η γαλλική κυβέρνηση υπογραμμίζει σχετικά ότι τα στοιχεία αυτά είναι τα ίδια που διαβιβάσθηκαν από τις γαλλικές αρχές στο Πρωτοδικείο τον Απρίλιο 1995.

Ο κατωτέρω πίνακας παρουσιάζει μια συνολική ανάλυση της κάλυψης των πρόσθετων εξόδων με την ενίσχυση που χορηγείται στη CELF. Σε όρους αναλυτικής λογιστικής, το πλεόνασμα εκτιμάται σε περίπου 50 000 γαλλικά φράγκα. Ωστόσο, πρέπει να τονισθεί ότι τα έσοδα ύψους 44 000 γαλλικών φράγκων δεν προέρχονται άμεσα από τις μικρές παραγγελίες τις οποίες διεκπεραίωσε η CELF, αλλά προστέθηκαν για λόγους διαφάνειας ([5]). Κατά συνέπεια, το ποσό αυτό αφαιρέθηκε από το συνολικό αποτέλεσμα, έτσι ώστε το αποτέλεσμα προ φόρων να ανέρχεται σε 5 600 γαλλικά φράγκα, που προέρχονται άμεσα από τις μικρές παραγγελίες.

([4]) Η CELF υπέβαλε στην Επιτροπή κατάλογο στοιχείων σχετικά με το σύνολο των παραγγελιών που διεκπεραίωσε το 1994 (όπως το όνομα του βιβλιοπωλείου, τη χώρα, τον αριθμό τιμολογίων που ήταν κατώτερα ή ίσα με 500 γαλλικά φράγκα, τον αριθμό των παραγγελιών, τον αριθμό των παραγγελθέντων βιβλίων, την αξία σε γαλλικά φράγκα, τον αριθμό των εκτελεσθεισών παραγγελιών, κ.λπ.).

([5]) Σύμφωνα με τη CELF, τα έσοδα αυτά προέρχονται από άλλες δραστηριότητες, και ιδίως από το Programme Plus.

Σύμφωνα με τη γαλλική κυβέρνηση, το αποτέλεσμα αυτό δείχνει ότι το ποσό της ενίσχυσης που αποσκοπεί στην αντιστάθμιση των πρόσθετων εξόδων για τη διαχείριση των μικρών παραγγελιών, είχε εκτιμηθεί σωστά. Εξάλλου, οι γαλλικές αρχές τονίζουν ότι αν, μετά τον εκ των υστέρων έλεγχο των δραστηριοτήτων της CELF, προκύψει ότι η επιχορήγηση ήταν υπερβολικά υψηλή, η διαφορά είτε αφαιρείται από το ποσό της επιχορήγησης για το επόμενο έτος, είτε επιστρέφεται. Εφιστούν επίσης την προσοχή στο γεγονός ότι η επιχορήγηση αυτή χορηγείται σύμφωνα με αυστηρούς κανόνες και κατά τρόπο που να εξασφαλίζει την πλήρη διαφάνεια.

(σε γαλλικά φράγκα)

Συνολική ανάλυση της κάλυψης των πρόσθετων εξόδων από την ενίσχυση	Ποσά
Κύκλος εργασιών που αντιστοιχεί στις μικρές παραγγελίες κάτω των 500 γαλλικών φράγκων (1)	2 419 455
Άλλα έσοδα	55 247
Ενίσχυση	2 000 000
Συνολικός κύκλος εργασιών (I)	**4 474 702**
Αγορές βιβλίων, συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς	2 106 939
Έξοδα προσωπικού	1 670 963
Γενικά έξοδα	660 719
Συνολικά έξοδα (II)	**4 438 621**
Αποτέλεσμα εκμετάλλευσης (III) = (I) − (II)	**36 082**
Καθαρά έκτακτα έσοδα (IV)	**14 383**
Αποτέλεσμα (αναλυτική λογιστική) προ φόρων της δραστηριότητας που αφορά τις μικρές παραγγελίες (III) + (IV)	**50 465**
συμπεριλαμβανομένων των εσόδων που δεν συνδέονται άμεσα με τις μικρές παραγγελίες	44 822
Αποτέλεσμα προ φόρων που συνδέεται άμεσα με τις μικρές παραγγελίες	*5 643*

(1) Συμπεριλαμβανομένων των εξόδων συσκευασίας, ασφάλισης και μεταφοράς.

VII. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΛΑΒΕ Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΠΟΥ ΚΙΝΗΘΗΚΕ ΚΑΤ' ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 93 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2

Στο πλαίσιο της διαδικασίας που κινήθηκε κατ' εφαρμογή του άρθρου 93 παράγραφος 2, η Επιτροπή έλαβε πολλές παρατηρήσεις από διάφορους οικονομικούς φορείς, οι οποίες αναλύονται στα μέρη XI και XIII.

Το *Syndicat national des importateurs et exportateurs de livres* (που στο εξής καλείται SNIEL) θεωρεί ότι η CELF είχε ως στόχο μόνο τη διαχείριση των μικρών παραγγελιών που κάλυπτε η ενίσχυση και παρουσιάζει εκτιμήσεις σύμφωνα με τις οποίες οι εν λόγω μικρές παραγγελίες έχουν μέση αξία 300 γαλλικά φράγκα και αντιπροσωπεύουν το 6 % περίπου του κύκλου εργασιών της CELF, πράγμα που σημαίνει — κατά τη γνώμη του SNIEL — ότι το 94 % του κύκλου εργασιών της CELF αντιστοιχεί σε δραστηριότητες τις οποίες η CELF δεν θα έπρεπε να ασκεί.

Το SNIEL θεωρεί ότι η υπό εξέταση αντισταθμιστική επιχορήγηση είναι υπερβολικά υψηλή, αφενός επειδή το ποσό της προσεγγίζει εκείνο του κύκλου εργασιών που αντιστοιχεί στις μικρές παραγγελίες και επειδή «είναι αδύνατον τα έξοδα που απορρέουν από αυτές τις μικρές παραγγελίες να φθάνουν τα 3 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα (ποσό των επιχορηγήσεων λειτουργίας + εκτιμώμενο περιθώριο)» και, αφετέρου, διότι το κατώφλι των 500 γαλλικών φράγκων που χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό των μικρών παραγγελιών είναι υπερβολικά υψηλό, εφόσον είναι γνωστό ότι μόνο το 50 % των παραγγελιών ορισμένων φορέων υπερβαίνει το ποσό αυτό. Αν και το SNIEL δεν αμφισβητεί την αρχή της χορήγησης ενίσχυσης υπέρ των μη αποδοτικών παραγγελιών, θεωρεί ότι η CELF χρησιμοποιεί σήμερα την επιχορήγηση για να προωθήσει διάφορες δραστηριότητες εμπορικού χαρακτήρα.

Το βιβλιοπωλείο-εξαγωγέας *Aux Amateurs de livres international,* του οποίου η πελατεία συνίσταται σε πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες, τονίζει ότι συμβάλλει στη διάδοση της γαλλικής γραμματείας και γλώσσας χωρίς δημόσια στήριξη. Θεωρεί ότι η εν λόγω αντισταθμιστική επιχορήγηση, η οποία κατά τη γνώμη του αντιπροσωπεύει το 3 % του κύκλου εργασιών της CELF, της επιτρέπει να παρέχει στους πελάτες της επιπλέον έκπτωση 3 ποσοστιαίων μονάδων. Υπογραμμίζει ότι η CELF εφοδιάζει πλέον η ίδια διάφορες βιβλιοθήκες και, κατ' επέκταση, δεν μπορεί να λαμβάνει επιχορήγηση για τη διαχείριση μικρών παραγγελιών από βιβλιοπώλες.

Το βιβλιοπωλείο Aux Amateurs de livres international δηλώνει επίσης ότι «η ενίσχυση είναι μια υποκρισία και εκπλήσσεται από το γεγονός ότι η ενίσχυση αντιστοιχεί σε περισσότερο από το 60 % του ποσού των εν λόγω παραγγελιών». Θεωρεί ότι η ενίσχυση χρησιμεύει για την ανάπτυξη των εμπορικών δραστηριοτήτων της CELF. Το Aux Amateurs de livres international καταλήγει ότι πρέπει να ανασταλεί η χορήγηση της ενίσχυσης, να επιστραφούν τα ήδη καταβληθέντα ποσά, να κατανεμηθούν οι ενισχύσεις «μεταξύ των σχετικών βιβλιοπωλείων ανάλογα με τον κύκλο εργαστών τους με τις τρίτες χώρες» και ότι είναι σκόπιμο να απαγορευτεί στην CELF να εφοδιάζει άλλους πελάτες εκτός εκείνων που είναι εγκατεστημένοι στο εξωτερικό.

Η *Hexalivre,* που ασχολείται επίσης με την πώληση βιβλίων, με πελατεία η οποία αποτελείται από «θεσμικούς φορείς» εγκατεστημένους στο εξωτερικό, θεωρεί ότι η δραστηριότητα της CELF, πρωταρχικός σκοπός της οποίας θα έπρεπε να είναι ο εφοδιασμός βιβλιοπωλών εγκατεστημένων στο εξωτερικό, δεν θα έπρεπε κατ' αρχήν να παρεμβαίνει στις δραστηριότητες της Hexalivre. Η Hexalivre υποστηρίζει ότι η υπό εξέταση επιχορήγηση ωφελεί «μια ιδιωτική εταιρεία που στηρίζεται από τη διοίκηση και που μοιάζει να αποσκοπεί, στο μέτρο του δυνατού, στην καθιέρωση μιας μονοπωλιακής κατάστασης». Όμως, κατά την άποψη της Hexalivre, η αλήθεια είναι διαφορετική «λόγω, αφενός, της σαφώς δηλωμένης σύμπραξης μεταξύ των επιδοτούμενων οργανισμών για τη διάδοση και διανομή γαλλικών βιβλίων στο εξωτερικό και, αφετέρου, των άμεσων παρεμβάσεων της διοίκησης στις δραστηριότητές μας».

Οι χωριστές παρατηρήσεις που υπέβαλε ο διευθυντής της Hexalivre, κ. Van Ginneken, εξ ονόματος μιας άλλης εταιρίας που φέρει το όνομά του και ενεργεί, γενικά, σαν χονδρέμπορος εξαγωγών, συνίστανται κατ' αρχήν σε μια «ιστορική» αναδρομή των σχέσεών του με τη CELF, της οποίας υπήρξε εκπρόσωπος κατά το παρελθόν. Ο κ. Van Ginneken εκπλήσσεται επίσης από το γεγονός ότι θα μπορούσε να είχε δείξει ενδιαφέρον («να είχε γίνει παραγγελιοδόχος εξαγωγών») για τις πωλήσεις που αντιστοιχούν σε μικρές παραγγελίες, ενώ η CELF ήταν εκείνη που ελάμβανε την επιχορήγηση.

Ο κ. *Van Ginneken* αποδοκιμάζει τη μόνιμη ασάφεια που χαρακτηρίζει τη CELF καθώς και το γεγονός ότι οι εκδότες έχουν συμφέροντα στη CELF και για το λόγο αυτό τείνουν να την ευνοούν, ιδίως μέσω του δικτύου μόνιμων γραφείων που διαθέτει. Θεωρεί ότι η ιδιότητα του διαχειριστή δημοσίων προγραμμάτων, ακόμα και αν ορισμένα από τα προγράμματα αυτά ανατίθενται σε άλλους φορείς, θέτει τη CELF σε πλεονεκτική θέση.

Η *Lavoisier/Tec et Doc,* εκδοτική και εξαγωγική εταιρία ειδικευμένη σε έργα επιστημονικού και τεχνικού χαρακτήρα, ο διευθυντής της οποίας τυγχάνει να είναι και πρόεδρος του SNIEL και η οποία είναι μέτοχος της CELF, θεωρεί ότι η τελευταία πρέπει να ενεργεί μόνον ως παραγγελιοδόχος εξαγωγών με σκοπό τη διαχείριση των παραγγελιών βιβλιοπωλών που είναι εγκατεστημένοι στο εξωτερικό, και να μην εφοδιάζει τους θεσμικούς πελάτες. Υπογραμμίζοντας ότι οι εκδότες είχαν κληθεί να προσφέρουν τους καλύτερους όρους τους στη CELF, η Tec et Doc θεωρεί ότι η CELF επωφελείται από την ιδιότητά της ως «προνομιούχος εταίρος των εκδοτών και των δημοσίων αρχών» την οποία εκμεταλλεύεται στο πλαίσιο των εμπορικών της δραστηριοτήτων, καθώς και από ευνοϊκούς όρους εκ μέρους των εκδοτών για να προμηθεύει θεσμικούς πελάτες.

Χωρίς να αμφισβητεί τον στόχο της επιχορήγησης, η Tec et Doc πιστεύει ότι το όριο των 500 γαλλικών φράγκων για τις μικρές παραγγελίες δεν είναι δικαιολογημένο. Βασιζόμενη σε εκτιμήσεις σύμφωνα με τις οποίες οι σχετικές πωλήσεις αντιστοιχούν σε 3 ως 6 % του κύκλου εργασιών, δηλαδή σε ποσό που κυμαίνεται μεταξύ 1,5 και 3 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων, η Tec et Doc υποστηρίζει ότι μια ενίσχυση που ανέρχεται σε 2 ως 2,4 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα είναι δυσανάλογη, εκτός αν η παραγωγικότητα είναι ιδιαίτερα χαμηλή. Η Tec et Doc θεωρεί, εξάλλου, ότι ένα ποσοστό 3 ως 6 % [6] μικρών παραγγελιών δεν αποτελεί κατά κανένα τρόπο δυσβάσταχτη επιβάρυνση και προσθέτει ότι το 50 % των παραγγελιών που λαμβάνει είναι μικρές παραγγελίες. Η Tec et Doc, βασιζόμενη στις παραγγελίες που έλαβε από τη CELF κατά τη διάρκεια περιόδου δύο μηνών, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η τελευταία λαμβάνει λιγοστές μικρές παραγγελίες.

Η Tec et Doc καλεί να «αποκατασταθούν οι κανονικοί όροι του ανταγωνισμού κατά την εξαγωγή, ιδίως μέσω της κατάργησης των ενισχύσεων οι οποίες δεν βασίζονται σε πραγματική παροχή δημοσίων υπηρεσιών ή σε αναμφισβήτητο πολιτιστικό στόχο ο οποίος δεν μπορεί να επιτευχθεί με τα υπάρχοντα μέσα».

Η *SIDE* θεωρεί κατ' αρχάς ότι εντός της αγοράς βιβλίων προς εξαγωγή υπάρχει μια επιμέρους αγορά παραγγελιών προς εξαγωγή, στην οποία βρίσκεται σε ανταγωνισμό με τη CELF. Αν και αναγνωρίζει ότι οι παραγγελιοδόχοι εξαγωγών ασχολούνται γενικά με βιβλία που έχουν εκδοθεί στη χώρα τους, θεωρεί ότι η αγορά αυτή έχει μια κοινοτική διάσταση. Η SIDE τονίζει ότι η CELF έχει αναπτύξει μια κανονική δραστηριότητα παραγγελιοδόχου εξαγωγών, εφόσον οι μικρές παραγγελίες δεν αντιστοιχούν παρά στο 3 % του κύκλου εργασιών της, και υπογραμμίζει ότι η αποστολή της ως δημόσια υπηρεσία δεν προσδιορίζεται πουθενά σαφώς.

Η SIDE υποστηρίζει ότι η Επιτροπή, στην εκτίμησή της, δεν πρέπει να λάβει υπόψη μόνο την αντισταθμιστική επιχορήγηση για τις μικρές παραγγελίες αλλά και «το πολύπλοκο σύνολο των ενισχύσεων από τις οποίες δεν επωφελείται μόνον η CELF, αλλά και διάφοροι οργανισμοί που φέρνουν σε επαφή, ακριβώς όπως η CELF, εκδότες και δημόσιες αρχές με πλήρη έλλειψη διαφάνειας». Όσον αφορά τους άλλους οργανισμούς, η SIDE θεωρεί ότι το σύνολο των κρατικών παρεμβάσεων υπέρ των εξαγωγών βιβλίων στη γαλλική γλώσσα στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό στην αγορά των παραγγελιών προς εξαγωγή.

Αμφισβητεί, επίσης, το ότι η ενίσχυση αυτή αποσκοπεί στην προώθηση του πολιτισμού. Κατ' αρχάς, η έννοια της μικρής παραγγελίας δεν έχει, κατά τη γνώμη της, κανένα νόημα για έναν παραγγελιοδόχο εξαγωγών που διαχειρίζεται μικρές παραγγελίες επί μονίμου βάσεως χωρίς να έχει

[6] Σχετικά με το θέμα αυτό, η γαλλική κυβέρνηση διευκρινίζει ότι στην πραγματικότητα πρόκειται για το 3 ως 6 % του κύκλου εργασιών και όχι για 3 ως 6 % μικρών παραγγελιών. Το 50 % σχεδόν των παραγγελιών της CELF είναι μικρές παραγγελίες.

ανάγκη επιχορήγησης. Η αποδοτικότητα της δραστηριότητας υπολογίζεται σε γενικό επίπεδο, ανεξάρτητα από την αξία κάθε μεμονωμένης παραγγελίας. Η SIDE θεωρεί ότι το κατώφλι των 500 γαλλικών φράγκων που εφαρμόζουν οι γαλλικές αρχές είναι αυθαίρετο. Κατά συνέπεια, δηλώνει ότι η εν λόγω ενίσχυση αποτελεί απλώς ενίσχυση λειτουργίας. Εξάλλου, η γαλλική κυβέρνηση ουδέποτε υπέδειξε τη νομική βάση στην οποία βασίζεται η ενίσχυση, ούτε και τα σχετικά κριτήρια χορήγησής της. Η SIDE θεωρεί ότι η ενίσχυση που χορηγείται στη CELF δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά. Επιπλέον, υποστηρίζει ότι οι ενισχύσεις που χορηγούνται στους άλλους φορείς τους οποίους αναφέρει η γαλλική κυβέρνηση κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, δεν είναι κατά κανένα τρόπο συγκρίσιμες.

Η *CELF,* από την πλευρά της, αναφέρει διάφορες επιστολές εκδοτών που εκφράζουν την ικανοποίησή τους με τις υπηρεσίες της και με τον εν λόγω μηχανισμό ενίσχυσης.

VIII. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΟΕΒΑΛΑΝ ΟΙ ΓΑΛΛΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Στην επιστολή με την οποία ενημερώνει τη γαλλική κυβέρνηση για την κίνηση της διαδικασίας, η Επιτροπή σημειώνει ότι ο στόχος της ενίσχυσης περιλαμβάνεται μεταξύ εκείνων για τους οποίους μπορεί να επιτραπεί παρέκκλιση από την αρχή της απαγόρευσης των ενισχύσεων που αναφέρεται στο άρθρο 92 παράγραφος 1 της συνθήκης. Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η ενίσχυση έχει σαφώς πολιτιστικό στόχο κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 3, στοιχείο δ), στο μέτρο που αποσκοπεί στη διάδοση της γαλλικής γλώσσας και στη εξάπλωση της γαλλικής λογοτεχνίας.

Ωστόσο, η Επιτροπή διερωτάται κατά πόσο οι επιπτώσεις της ενίσχυσης αυτής στον ανταγωνισμό οδηγούν σε αλλοίωση συναλλαγών σε βαθμό αντίθετο προς το κοινό συμφέρον, παρά τον επιδιωκόμενο στόχο. Ειδικότερα, διερωτάται για τις επιπτώσεις της ενίσχυσης τόσο στον εκδοτικό τομέα αυτό καθεαυτό, όσο και στους διάφορους φορείς που ασχολούνται με τη διανομή και εξαγωγή βιβλίων. Η Επιτροπή υπογράμμισε, όμως, ότι ο ανταγωνισμός στον τομέα του βιβλίου είναι δυνατόν να περιορίζεται από ορισμένους παράγοντες γλωσσικού και πολιτιστικού χαρακτήρα και ότι, κατ' επέκταση, θα έπρεπε να έχει μειωμένη επίπτωση στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές.

Όσον αφορά το πρώτο σημείο, η γαλλική κυβέρνηση παρατηρεί ότι είναι απαραίτητο να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η δυνατότητα υποκατάστασης των προϊόντων στον τομέα του βιβλίου είναι πολύ περιορισμένη, εφόσον το περιεχόμενο του κάθε βιβλίου είναι μοναδικό. Η δυνατότητα υποκατάστασης των προϊόντων υπάρχει σε μικρό βαθμό μόνον στις υποκατηγορίες βιβλίων, που συνήθως περιέχουν έργα τεχνικού χαρακτήρα, αλλά σπανιότατα αφορούν λογοτεχνικά έργα. Η εν λόγω δυνατότητα υποκατάστασης είναι ακόμα πιο περιορισμένη, τόσο σε κοινοτικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, λόγω των γλωσσικών εμποδίων. Κατά συνέπεια, ανταγωνισμός υπάρχει πραγματικά μόνο μεταξύ βιβλίων που εκδίδονται στην ίδια γλώσσα και όταν το συγγραφικό ταλέντο του συγγραφέα δεν έχει ιδιαίτερη σημασία.

Δεδομένου του στόχου της, η ενίσχυση θα μπορούσε να επηρεάσει μόνο τον ανταγωνισμό μεταξύ βιβλίων στη γαλλική γλώσσα. Ωστόσο, όπως γνωρίζει η Επιτροπή, ο μηχανισμός της ενίσχυσης που χορηγείται στη CELF μπορεί να εφαρμοσθεί σε κάθε βιβλίο στη γαλλική γλώσσα, ανεξάρτητα από τη χώρα στην οποία εκδίδεται και από το αν ο εκδότης είναι μέτοχος της CELF ή όχι. Εξάλλου, λόγω των χαρακτηριστικών του, ο εν λόγω μηχανισμός της ενίσχυσης δεν εφαρμόζεται στις τέσσερις χώρες στις οποίες η γαλλική γλώσσα είναι πιο ισχυρή και που αντιπροσωπεύουν το ουσιαστικό μέρος της αγοράς, δηλαδή Γαλλία, Βέλγιο, Ελβετία και Καναδάς. Η επίπτωση στον ανταγωνισμό στον εκδοτικό τομέα είναι, κατά συνέπεια, πολύ περιορισμένη.

Όσον αφορά το δεύτερο σημείο, η γαλλική κυβέρνηση τονίζει κατ' αρχάς ότι ο εν λόγω μηχανισμός της ενίσχυσης δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να επηρεάσει τις δραστηριότητες των εκδοτών οι οποίοι εξασφαλίζουν οι ίδιοι τη διανομή των έργων τους ή αυτές των παραδοσιακών διανομέων. Αφενός, οι φορείς αυτοί δεν διαχειρίζονται ποτέ τις παραγγελίες που αφορά η ενίσχυση, επειδή κρίνουν τον όγκο τους ανεπαρκή και, αφετέρου, επωφελούνται έμμεσα από την ενίσχυση δεδομένου ότι αυτοί εφοδιάζουν τη CELF. Κατά συνέπεια, η ενίσχυση θα μπορούσε ενδεχομένως να έχει επίπτωση μόνο στον ανταγωνισμό μεταξύ φορέων που ασκούν δραστηριότητα παραγγελιοδόχου εξαγωγών.

Οι παραγγελίες των οποίων η διαχείριση αποτελεί σκοπό της ενίσχυσης δεν συμπεριλαμβάνονται στην κανονική αγορά, παρά το γεγονός ότι οι διάφοροι φορείς τις δέχονται κατά περίπτωση. Αντιπροσωπεύουν ένα πολύ μικρό μερίδιο του κύκλου εργασιών των παραγγελιοδόχων εξαγωγών (στην περίπτωση της CELF, λιγότερο από 5 % το 1994, παρά τη χορήγηση της ενίσχυσης). Η ενίσχυση, συνεπώς, δεν μειώνει σημαντικά το επίπεδο των πωλήσεων των φορέων του συγκεκριμένου τομέα. Εξάλλου, είναι σκόπιμο να υπενθυμισθεί ότι για τους περισσότερους ανταγωνιστές της CELF, η δραστηριότητα παραγγελιοδόχου εξαγωγών γαλλικών βιβλίων είναι μόνο μία μεταξύ άλλων, στο μέτρο που αυτοί έχουν διαφορετική πελατεία (όπως οι θεσμικοί φορείς), πωλούν άλλα βιβλία (για παράδειγμα, η SIDE, παραδέχεται ότι η πώληση έργων στη γαλλική γλώσσα αντιπροσωπεύει μόνο το 50 % του κύκλου εργασιών της) ή ασκούν άλλη δραστηριότητα (παραδοσιακού βιβλιοπωλείου). Κατ' αρχάς, το καθεστώς αυτό είναι ανοιχτό σε κάθε φορέα που είναι πρόθυμος να αποδεχτεί έναν επαρκή βαθμό διαφάνειας.

Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, η γαλλική κυβέρνηση υποστηρίζει ότι δεδομένου του επιδιωκόμενου στόχου, η επίπτωση της ενίσχυσης στον ανταγωνισμό δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αλλοιώνει τους όρους των συναλλαγών σε βαθμό αντίθετο προς το κοινό συμφέρον. Αντίθετα, η ενίσχυση ευνοεί τις συναλλαγές μεταξύ γαλλόφωνων και μη γαλλόφωνων κρατών μελών στον σχετικό τομέα.

Στους ισχυρισμούς των τρίτων, η γαλλική κυβέρνηση απαντά ότι το γεγονός ότι η CELF έπρεπε αρχικά να εξασφαλίζει τη διαχείριση των μικρών παραγγελιών από βιβλιοπώλες εγκατεστημένους στο εξωτερικό, δεν της απαγόρευε να διαφοροποιήσει τις δραστηριότητές της και προς άλλους τομείς, όπως κάθε άλλος οικονομικός φορέας. Ειδικότερα, η γαλλική κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι, όταν χορήγησαν την ενίσχυση, οι δημόσιες αρχές θεώρησαν ότι η CELF ενεργούσε

κυρίως ως παραγγελιοδόχος εξαγωγών και, συνεπώς, φρόντισαν να την βοηθήσουν να εκπληρώσει την αποστολή της, δηλαδή τον εφοδιασμό μικρών βιβλιοπωλείων στο εξωτερικό. Ωστόσο, τούτο δεν αποκλείει την άσκηση άλλων δραστηριοτήτων εκ μέρους της CELF, υπό τον όρο ότι αυτές δεν θίγουν την *αποστολή της ως δημόσια υπηρεσία.*

Κάτω από αυτές τις συνθήκες, η γαλλική κυβέρνηση δηλώνει ότι η εν λόγω ενίσχυση είναι απαραίτητη και ανάλογη [7] με την εκπλήρωση της αποστολής δημόσιας υπηρεσίας. Τονίζει ότι η αποστολή αυτή δεν θα ήταν δυνατό να εκπληρωθεί χωρίς την εν λόγω ενίσχυση δεδομένου ότι η τελευταία σκοπό έχει να αντισταθμίσει τις ζημίες που απορρέουν από τη διαχείριση μη αποδοτικών παραγγελιών. Κατά συνέπεια, η γαλλική κυβέρνηση θεωρεί ότι η ενίσχυση αυτή διέπεται από το *άρθρο 90 παράραφος 2* της συνθήκης και όχι από το άρθρο 92 παράγραφος 1, όπως θεώρησε η Επιτροπή σχετικά με την παρέκκλιση από το τοπικό φορολογικό καθεστώς που εφαρμόζεται στα γαλλικά ταχυδρομεία λόγω της υποχρεωτικής παρουσίας στο σύνολο της επικράτειας η οποία τους επιβάλλεται.

Η γαλλική κυβέρνηση υποστηρίζει επίσης ότι, ακόμα και αν η κύρια δραστηριότητα της CELF είναι αυτή που ασκεί ως παραγγελιοδόχος εξαγωγών, δεν της απαγορεύεται κατά κανένα τρόπο να διαχειρίζεται παραγγελίες από τελικούς πελάτες, όπως τα βιβλιοπωλεία. Ωστόσο, οι γενικές αυτές δραστηριότητες δεν πρέπει να την εμποδίζουν να εκπληρώνει την αποστολή δημόσιας υπηρεσίας που της ανέθεσαν οι γαλλικές αρχές, δηλαδή τη διαχείριση μικρών παραγγελιών από βιβλιοπώλες. Η κρατική ενίσχυση υπέρ της διαχείρισης των εν λόγω μικρών παραγγελιών σκοπό έχει να προωθήσει τη διάδοση έργων στη γαλλική γλώσσα και να στηρίξει το δίκτυο διανομής των βιβλιοπωλείων που πωλούν έργα αυτού του είδους στο εξωτερικό.

Η CELF παρέχει, εφόσον υπάρχει ανάγκη, τις υπηρεσίες της στους τελικούς πελάτες όταν τα τοπικά δίκτυα διανομής είναι περιορισμένα. Σε συμφωνία με τους εκδότες, η CELF άρχισε να εφοδιάζει βιβλιοθήκες πριν από δύο χρόνια. Για παράδειγμα, η CELF εφοδίασε τις πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες και την εθνική βιβλιοθήκη της Αλγερίας. Η CELF ικανοποίησε το αίτημα των βιβλιοθηκών αυτών χωρίς να ανταγωνιστεί τοπικά βιβλιοπωλεία, επειδή απαγορευόταν στις ιδιωτικές επιχειρήσεις της Αλγερίας να πραγματοποιούν εισαγωγές το 1994 και το 1995.

Τέλος, όσον αφορά *την εφαρμογή του μηχανισμού μελλοντικής στήριξης,* είναι σκόπιμο να σημειωθεί ότι οι γαλλικές αρχές προτίθενται, εφόσον αυτό κριθεί συμβιβάσιμο με τη λειτουργία της κοινής αγοράς, να προβούν σε πρόσκληση υποβολής προσφορών με σκοπό την ανάθεση της διαχείρισης μικρών παραγγελιών σε παραγγελιοδόχο εξαγωγών ο οποίος θα επιλεγεί με βάση τα ήδη χρησιμοποιούμενα σήμερα κριτήρια. Αν και είναι πιθανό ότι θα τροποποιηθεί ή θα προσαρμοσθεί το ύψος της επιχορήγησης, τα κριτήρια στα οποία βασίζεται ο μηχανισμός θα παραμείνουν σε γενικές γραμμές όμοια με αυτά που ισχύουν σήμερα και τα οποία οι αρμόδιες αρχές υπέδειξαν στη SIDE κατά τη συνεδρίαση της 24ης Σεπτεμβρίου 1996.

[7] Η γαλλική κυβέρνηση υπενθυμίζει και πάλι ότι η χρησιμοποίηση της επιχορήγησης υπόκειται σε εκ των υστέρων έλεγχο και ότι τα μη χρησιμοποιηθέντα ποσά αφαιρούνται από το ποσό της επιχορήγησης για το επόμενο έτος.

Οι υποψήφιοι θα πρέπει να παράσχουν πληροφορίες σχετικά με:

— το κύκλο εργασιών τους (συνολικά και όσον αφορά τις πωλήσεις βιβλίων στη γαλλική γλώσσα στο εξωτερικό) με κατανομή ανά χώρα,

— τον αριθμό έργων στα γαλλικά που πωλούνται ανά χώρα,

— τον αριθμό μικρών παραγγελιών που ήδη εκτελούνται καθώς και τον αριθμό που προβλέπεται να εκτελείται με την κρατική ενίσχυση,

— τον ακριβή αριθμητικό προσδιορισμό της προς κάλυψη ζημίας κατά την διαχείριση μιας μικρής παραγγελίας, τον αριθμό των ενδιαφερόμενων εκδοτών και το βαθμό πρόσβασης σε εκδότες στη γαλλική γλώσσα.

Οι υποψήφιοι θα πρέπει να υποβληθούν στις διαδικασίες ελέγχου οι οποίες προβλέπουν:

— την κατάρτιση, εντός τριών μηνών από τη λήξη του οικονομικού έτους, κατάστασης σχετικά με το πώς χρησιμοποιήθηκε η επιχορήγηση συνοδευόμενης από τα κατάλληλα δικαιολογητικά, καθώς και λεπτομερούς εκθέσεως σχετικά με τις δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένου — ιδίως — του ισολογισμού,

— διανομή της έκθεσης στο σύνολο του επαγγελματικού κλάδου αφού έχουν αφαιρεθεί, εφόσον είναι αναγκαίο, οι πληροφορίες που ενδέχεται να θίγουν το επαγγελματικό απόρρητο,

— με την επιφύλαξη των ελέγχων που εφαρμόζονται στη χρήση δημοσίων κεφαλαίων, πρόσβαση των δημοσίων αρχών σε όλα τα έγγραφα, ιδίως λογιστικά, τα οποία δικαιολογούν την εκτέλεση των δραστηριοτήτων για τις οποίες χορηγείται επιχορήγηση.

Οι γαλλικές αρχές υπογραμμίζουν ότι δεν ήταν μέχρι σήμερα αναγκαίο να διαφημίσουν τούς όρους συμμετοχής στον μηχανισμό, δεδομένου ότι το σύστημα είναι ανοιχτό σε κάθε οικονομικό φορέα που επιθυμεί να συμμετάσχει υπό τους ίδιους όρους όπως η CELF. Εξάλλου, η υπόθεση SIDE- CELF είναι αρκετά γνωστή στους σχετικούς κύκλους ώστε όλοι οι ενδιαφερόμενοι να μπορέσουν να παρουσιασθούν στις γαλλικές αρχές.

IX. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 92 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1 ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ

Ο ενδοκοινοτικός ανταγωνισμός στον τομέα του βιβλίου περιορίζεται από ορισμένους παράγοντες γλωσσικού και πολιτιστικού χαρακτήρα. Ωστόσο, θα ήταν σφάλμα να θεωρεί κανείς ότι ο τομέας αυτός στερείται κάθε είδους ανταγωνισμού. Τα βιβλία που επιδοτούνται στο πλαίσιο των διαφόρων καθεστώτων μπορούν να ανταγωνίζονται βιβλία που αφορούν τον ίδιο τομέα ή ανήκουν στην ίδια κατηγορία αλλά δεν αποτελούν αντικείμενο ενίσχυσης. Τα έργα αυτά μπορούν να είναι μυθιστορήματα, επιστημονικά έργα ή βιβλία που ανήκουν σε οποιαδήποτε άλλη κατηγορία. Κατά συνέπεια, μια ενίσχυση που αποσκοπεί στην προώθηση της έκδοσης, διάδοσης ή εμπορίας ορισμένων βιβλίων μπορεί να έχει επίπτωση, ακόμα και αν είναι μικρή, στον ενδοκοινοτικό ανταγωνισμό. Επιπλέον, μια ενίσχυση

αυτού του είδους μπορεί να επηρεάσει όχι μόνο τον ανταγωνισμό σε επίπεδο πωλήσεων και εξαγωγών, αλλά και τις δραστηριότητες των άλλων φορέων που ασκούν δραστηριότητες στην αγορά όπως οι παραγγελιοδόχοι εξαγωγών, οι εκδότες που διαθέτουν δικά τους δίκτυα διανομής στο εξωτερικό και οι διανομείς που έχουν συνάψει συμβάσεις με εκδότες.

Η επίμαχη ενίσχυση χορηγείται στη CELF για να της επιτρέψει να διαχειρίζεται τις μικρές παραγγελίες που προέρχονται από βιβλιοπώλες εγκατεστημένους στο εξωτερικό. Αν και αναγνωρίζει ότι αυτός ο μηχανισμός στήριξης ενδέχεται να ωφελήσει τους αγοραστές βιβλίων, καθώς και τους εκδότες βιβλίων στη γαλλική γλώσσα, εφόσον οι πρώτοι δεν πρέπει να πληρώσουν την ακριβή τιμή, ενώ αυξάνονται οι πωλήσεις των δευτέρων, η Επιτροπή διατείνεται ότι η CELF αποκομίζει το μεγαλύτερο όφελος δεδομένου ότι οι άλλοι παραγγελιοδόχοι εξαγωγών οι οποίοι διανέμουν βιβλία στη γαλλική γλώσσα δεν λαμβάνουν ανάλογες ενισχύσεις για τη διαχείριση των μικρών παραγγελιών τους.

Κατά συνέπεια, η ενίσχυση που χορηγείται στη CELF συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ.

Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να σημειωθεί ότι όσον αφορά την παράβαση των άρθρων 85 και 86, που αναφέρθηκαν από τη SIDE κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου, η Επιτροπή διατηρεί το δικαίωμα να εξετάσει, ενδεχομένως, ξεχωριστά τις δραστηριότητες της CELF σε σχέση με τις εν λόγω διατάξεις τις συνθήκης ([8]). *Η παρούσα απόφαση αφορά συνεπώς μόνον την εκτίμηση του κατά πόσον ο μηχανισμός στήριξης συμβιβάζεται με το άρθρο 92 της συνθήκης.*

Κατ' εφαρμογή του άρθρου 93 παράγραφος 3 της συνθήκης, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να ενημερώνουν εγκαίρως την Επιτροπή σχετικά με ενισχύσεις που σκοπεύουν να χορηγήσουν. Δεδομένου ότι η γαλλική κυβέρνηση δεν κοινοποίησε, πριν από την καταβολή της, την ενίσχυση υπέρ της CELF για τη διαχείριση των μικρών παραγγελιών, η ενίσχυση αυτή χορηγήθηκε παρανόμως. Εξάλλου, αφού το Πρωτοδικείο στην υπόθεση Τ-49/93 ακύρωσε εν μέρει την απόφαση της Επιτροπής, της 18ης Μαΐου 1993, η οποία ενέκρινε τη χορήγηση ενισχύσεων στη CELF (υπόθεση Τ-49/93), η ενίσχυση που χορηγείται στην τελευταία για τη διαχείριση των μικρών παραγγελιών είναι παράνομη ([9]).

Δεδομένου ότι η ενίσχυση αυτή διέπεται από το άρθρο 92 παράγραφος 1 της συνθήκης, εναπόκειται στην Επιτροπή να προσδιορίσει αν μπορεί να εφαρμοσθεί μία από τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 92 παράγραφοι 2 και 3, έτσι ώστε να μην υπόκειται στη γενική απαγόρευση που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του ιδίου άρθρου.

Η Επιτροπή κρίνει ότι οι παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 92 παράγραφος 2, δεν εφαρμόζονται στην περίπτωση αυτή επειδή η εν λόγω παρέμβαση δεν αποσκοπεί στην επίτευξη των στόχων που προβλέπονται στο προαναφερόμενο άρθρο. Η ενίσχυση δεν πληροί τους όρους για την εφαρμογή της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 92 παράγραφος 3, στοιχείο α), εφόσον δεν αποσκοπεί στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης περιοχών οι οποίες θα μπορούσαν να επωφεληθούν από την εν λόγω διάταξη. Η παρέκκλιση που προβλέπεται στο πρώτο μέρος του άρθρου 92 παράγραφος 3, στοιχείο β), και η οποία αφορά την προώθηση σημαντικών σχεδίων κοινού ενδιαφέροντος, δεν μπορεί να εφαρμοσθεί στη CELF εφόσον δεν αποσκοπεί στην προώθηση τέτοιων σχεδίων. Δεδομένου ότι η ενίσχυση δεν αποσκοπεί στην άρση σοβαρής διαταραχής της γαλλικής οικονομίας, δεν μπορεί να εφαρμοσθεί ούτε και η παρέκκλιση που αναφέρεται στο δεύτερο μέρος του άρθρου 92 παράγραφος 3, στοιχείο β). Τέλος, το άρθρο 92 παράγραφος 3, στοιχείο γ), σχετικά με την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών δεν μπορεί να εφαρμοσθεί εφόσον η ενίσχυση δεν αποβλέπει στην επίτευξη των προβλεπόμενων σε αυτό στόχων.

Όπως αναφέρεται ανωτέρω, το Πρωτοδικείο, στην απόφασή του στην υπόθεση Τ-49/93 (στοιχείο 62), επιβεβαίωσε ότι ο στόχος που επεδίωκε η γαλλική κυβέρνηση με τη χορήγηση αυτής της ενίσχυσης στη CELF ήταν πολιτιστικός με την έννοια ότι απέβλεπε στη διάδοση της γαλλικής γλώσσας και γραμματείας. Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι το επιχείρημα αυτό ισχύει εφόσον η ενίσχυση χρησιμοποιείται αποκλειστικά για τη διαχείριση των μικρών παραγγελιών και όχι για την επιχορήγηση των άλλων εμπορικών δραστηριοτήτων της CELF. Υπό αυτές τις συνθήκες, η μόνη παρέκκλιση που μπορεί να εφαρμοσθεί είναι αυτή του άρθρου 92 παράγραφος 3, στοιχείο δ), που ορίζει ότι οι ενισχύσεις για την προώθηση του πολιτισμού και της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους συναλλαγών και ανταγωνισμού στη Κοινότητα σε βαθμό αντίθετο με το κοινό συμφέρον, μπορούν να θεωρηθούν συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά.

Προκειμένου να αποφασίσει αν μπορεί να εφαρμοσθεί στην ενίσχυση που χορηγείται στη CELF για τη διαχείριση των μικρών παραγγελιών η παρέκκλιση η οποία προβλέπεται στο άρθρο 92 παράγραφος 3, στοιχείο δ) της συνθήκης, η Επιτροπή πρέπει να εξακριβώσει αν ο επιδιωκόμενος στόχος είναι όντως πολιτιστικός και, αν συμβαίνει αυτό, να βεβαιωθεί ότι δεν επηρεάζει τους όρους συναλλαγών και ανταγωνισμού σε βαθμό αντίθετο με το κοινό συμφέρον. Για το σκοπό αυτό, το μέρος Χ περιλαμβάνει μια εκτίμηση της σχετικής αγοράς και το μέρος XI εξετάζει τον μηχανισμό στήριξης όσον αφορά την αναλογικότητα της ενίσχυσης, το στόχο που επιδιώκει και τις επιπτώσεις της σε κοινοτικό επίπεδο.

([8]) Η Επιτροπή ενήργησε με τον ίδιο τρόπο στην υπόθεση La Poste (κρατική ενίσχυση NN 135/92, Γαλλία) εξετάζοντας ξεχωριστά την εφαρμογή των άρθρων 92 και 90 παράγραφος 2 και αυτή των άρθρων 85 και 86.

([9]) Δεδομένου ότι το Πρωτοδικείο επιβεβαίωσε την απόφαση της Επιτροπής να εγκρίνει τις ενισχύσεις που χορηγούνται στη CELF για τη διαχείριση δημοσίων προγραμμάτων, δηλαδή ενισχύσεις διαφορετικές από εκείνες πον χορηγούνται στη CELF για τη διαχείριση των μικρών παραγγελιών, επειδή δεν συνιστούσαν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης εφόσον δεν επηρέαζαν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών, τα μέτρα αυτά δεν λαμβάνονται υπόψη στην προκειμένη περίπτωση και, ως εκ τούτου, δεν αφορούν καμία από τις διατάξεις σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις.

X. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Η Επιτροπή ανέλυσε τα λεπτομερή στοιχεία που της διαβίβασαν τα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με τις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά του βιβλίου και παρατηρεί ότι η ανάλυση αυτή ήταν δύσκολη λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του εν λόγω τομέα. Η Επιτροπή παρατηρεί επίσης ότι η εξέλιξη της αγοράς βιβλίων, περιοδικών και εφημερίδων εξαρτάται από την αλληλεπίδραση πολλών παραγόντων. Σε επίπεδο ιδιωτών, παρεμβαίνουν μεταξύ άλλων και πολλοί οικονομικοί και κοινωνικοί παράγοντες, όπως τα δημογραφικά στοιχεία, η εκπαίδευση, η εξέλιξη των τρόπων ψυχαγωγίας, ο αριθμός δημοσίων βιβλιοθηκών και η αγοραστική δύναμη. Ο ευρωπαϊκός τυπογραφικός και εκδοτικός τομέας συνίσταται μάλλον σε ένα σύνολο εθνικών αγορών, παρά σε μια ολοκληρωμένη αγορά ευρωπαϊκής κλίμακας, όπως δείχνει το μικρό μερίδιο που αντιστοιχεί στις εξαγωγές στον κύκλο εργασίας του. Ο μεγάλος αριθμός γλωσσών που ομιλούνται στην Κοινότητα αποτελεί ένα επιπλέον εμπόδιο στον «εξευρωπαϊσμό» του τομέα ([10]).

Στην προκειμένη περίπτωση, είναι σκόπιμο να εξακριβωθεί αν η επίπτωση της ενίσχυσης στις συναλλαγές και τον ανταγωνισμό είναι τέτοια που να μπορεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό σε βαθμό αντίθετο με το κοινό συμφέρον. Με άλλα λόγια, πρέπει να εξακριβωθεί αν η CELF επωφελήθηκε αντικανονικά σε σχέση με τους άλλους φορείς που εξάγουν βιβλία στη γαλλική γλώσσα, είτε είναι παραγγελιοδόχοι εξαγωγών, διανομείς ή εκδότες. Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης, είναι απαραίτητο να εκτιμηθούν οι ενδεχόμενες επιπτώσεις της ενίσχυσης στο τμήμα της αγοράς του βιβλίου που αφορά τις παραγγελίες έργων στα γαλλικά αξίας κάτω των 500 γαλλικών φράγκων.

Στην απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία κατ' εφαρμογή του άρθρου 93 παράγραφος 2 της συνθήκης, η Επιτροπή υπέδειξε ότι η ενίσχυση που χορηγείται στη CELF μπορούσε να έχει επίπτωση τόσο στην εκδοτική δραστηριότητα αυτή καθεαυτή, όσο και στους διάφορους φορείς που ασχολούνται με τη διανομή και την εξαγωγή βιβλίων.

Στο πλαίσιο της αγοράς του βιβλίου, στην οποία είναι προφανές ότι πραγματοποιούνται ενδοκοινοτικές συναλλαγές, η CELF ανταγωνίζεται άλλους φορείς που εξάγουν βιβλία στα γαλλικά. Σύμφωνα με στατιστικές που δημοσιεύει το Syndicat national de l'édition ([11]), *το σύνολο του ετήσιου κύκλου εργασιών του τομέα του βιβλίου στη Γαλλία* ανήλθε σε 14 192 000 000 γαλλικά φράγκα το 1993. Το μερίδιο που αντιστοιχούσε στις εξαγωγές γαλλικών βιβλίων στην Κοινότητα, το ήμισυ των οποίων είχε προορισμό το Βέλγιο, έφθανε το 7,8 % του ποσού αυτού ενώ το μερίδιο που αντιστοιχούσε στις εξαγωγές προς τρίτες ευρωπαϊκές χώρες ήταν 2,9 %.

Το 1994, το τελευταίο έτος κατά το οποίο το Syndicat national de l'édition δημοσίευσε στατιστικά στοιχεία, οι *συνολικές εξαγωγές βιβλίων από τη Γαλλία* ανήλθαν σε 2 978 501 000 γαλλικά φράγκα. Ο κύκλος εργασιών της CELF ήταν 50 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα, ήτοι περίπου 1,7 % του προαναφερόμενου ποσού. Οι μικρές παραγγελίες αξίας κάτω των 500 γαλλικών φράγκων αντιπροσώπευαν λιγότερο από 5 % του κύκλου εργασιών της CELF (2,3 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα επί συνόλου 50 εκατομμυρίων), που αντιστοιχεί σε 0,08 % των εξαγωγών γαλλικών βιβλίων.

Ο κατωτέρω πίνακας περιλαμβάνει στοιχεία σχετικά με τις εξαγωγές βιβλίων, φυλλαδίων και παρομοίων εντύπων από τη Γαλλία προς τα άλλα κράτη μέλη της Κοινότητας και βασίζεται σε πηγές διαφορετικές από αυτές του Syndicat national de l'édition. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν, επίσης, ότι η Γαλλία εξάγει κυρίως στο Βέλγιο (και το Λουξεμβούργο).

Εξαγωγές ([1]) από τη Γαλλία στα άλλα κράτη μέλη της Κοινότητας μεταξύ του 1993 και του 1996

(σε εκατομμύρια Ecu)

Κράτος μέλος	1993	1994	1995	1996
Βέλγιο/Λουξεμβούργο	88 465,75	98 392,47	112 953,67	115 192,55
Κάτω Χώρες	12 305,33	9 866,07	12 745,27	12 914,60
Γερμανία	30 966,57	35 623,91	30 944,99	27 992,26
Ιταλία	10 440,52	15 023,02	12 375,61	13 246,71
Ηνωμένο Βασίλειο	13 218,16	16 994,67	17 800,70	19 278,79
Ιρλανδία	305,93	341,61	475,28	2 669,94
Δανία	1 103,78	880,79	874,53	1 505,46
Ελλάδα	2 483,90	2 122,86	2 279,57	2 452,32
Πορτογαλία	2 707,45	3 056,24	2 919,62	3 052,68

([10]) Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων: Panorama de l' industrie européenne, 1997.

([11]) Syndicat national de l'édition: L'edition de livres en France — Statistiques 1993.

(σε εκατομμύρια Ecu)

Κράτος μέλος	1993	1994	1995	1996
Ισπανία	9 555,04	11 709,49	12 796,60	14 474,82
Σουηδία	1 412,99	1 083,82	1 721,06	3 116,54
Φινλανδία	431,30	281,18	1 398,26	803,28
Αυστρία	1 329,44	1 710,14	1 288,18	1 267,96
Σύνολο Κοινότητας	143 759,59	161 462,36	179 628,35	189 975,65

([1]) Βιβλίων, φυλλαδίων και παρομοίων εντύπων (κωδικός NC 4901).
Πηγή: Eurostat (βάση δεδομένων Comext).

Σύμφωνα με τη γαλλική κυβέρνηση, η διανομή βιβλίων πρέπει να ανταποκρίνεται σε διαφορετικές ανάγκες ανάλογα με το είδος του καταναλωτού, είτε αυτός είναι μεσάζων, είτε ο τελικός καταναλωτής (χονδρέμποροι, παραδοσιακά βιβλιοπωλεία, ιδιώτες, θεσμικοί πελάτες). Η διαφοροποίηση αντανακλά τις πολιτιστικές και τεχνικές ανάγκες και επηρεάζεται από τις οικονομικές συνθήκες. Η διανομή και η εμπορία δεν γίνεται με τον ίδιο τρόπο για τα επιστημονικά συγγράμματα που χρησιμοποιούνται στα πανεπιστήμια, τα βιβλία τέχνης που απευθύνονται σε συγκεκριμένο κοινό ή τα μυθιστορήματα που πωλούνται στα βιβλιοπωλεία. Κατά συνέπεια, χωρίς δημόσια παρέμβαση, η αγορά δεν θα ήταν από μόνη της σε θέση να καλύψει όλες αυτές τις διαφορετικές ανάγκες και η προσφορά θα περιοριζόταν στις πιο προσοδοφόρες δραστηριότητες, σε βάρος της προώθησης της πολιτιστικής διάστασης.

Η γαλλική κυβέρνηση αναφέρει τους κυριότερους φορείς της αγοράς διάδοσης βιβλίων: α) οι *εκδότες,* που εκδίδουν τα βιβλία, β) *οι αρμόδιοι για τη διάδοση,* είτε εργάζονται είτε όχι για εκδοτικό οίκο, που είναι υπεύθυνοι για την προώθηση των βιβλίων προς βιβλιοπωλεία λιανικής πώλησης ή θεσμικούς πελάτες, γ) οι *διανομείς,* είτε εργάζονται είτε όχι για εκδοτικό οίκο, που ασχολούνται με τη διανομή των βιβλίων. Λαμβάνουν παραγγελίες από βιβλιοπωλεία, ορισμένους μεγάλους θεσμικούς πελάτες ή διάφορους μεσάζοντες και εφοδιάζονται από τους εκδότες, δ) οι *χονδρέμποροι,* οι οποίοι δεν συμμετέχουν πάντοτε στη διαδικασία διανομής και έχουν ρόλο μεσάζοντα μεταξύ των διανομέων, αφενός, και των βιβλιοπωλείων λιανικής πώλησης και ορισμένων μεγάλων θεσμικών πελατών, αφετέρου. Πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ των ακόλουθων κατηγοριών: ε) των *παραγγελιοδόχων εξαγωγών,* οι οποίοι εφοδιάζουν βιβλιοπωλεία λιανικής πώλησης, αλλά όχι τους τελικούς πελάτες, στ) των *βιβλιοπωλείων,* των οποίων η βασική δραστηριότητα συνίσταται στον άμεσο εφοδιασμό μεγάλων θεσμικών πελατών και ζ) των *βιβλιοπωλείων λιανικής πώλησης,* τα οποία πωλούν στους παραδοσιακούς τελικούς πελάτες, είτε πρόκειται για ιδιώτες είτε για εμπόρους φορείς (η κατηγορία αυτή καλύπτει τόσο τα παραδοσιακά βιβλιοπωλεία όσο και τις υπεραγορές).

Επίσης, υπάρχουν δίκτυα διανομής τα οποία ασχολούνται με πωλήσεις λιγότερο παραδοσιακού χαρακτήρα όπως οι λέσχες ανάγνωσης, οι εταιρίες πωλήσεων δια αλληλογραφίας ή τα καταστήματα άμεσων πωλήσεων στις οποίες ο εκδότης έρχεται σε απευθείας επαφή με τον τελικό πελάτη.

Αν και η SIDE κάνει παρόμοια περιγραφή του τομέα του βιβλίου στη Γαλλία, δίνει μεγαλύτερη έμφαση στη διάκριση ανάμεσα στην εθνική αγορά και την εξαγωγική αγορά. Τονίζει ότι η δραστηριότητα της CELF, όπως και της ίδιας, συνίσταται στην εξαγωγή βιβλίων εκτός της Γαλλίας. Μεταξύ των φορέων που υπάρχουν στις χώρες εξαγωγής (στη Γαλλία, εννοείται η εθνική αγορά) η SIDE αναφέρει τους ακόλουθους:

— *τους εκδότες ή εκδοτικούς οίκους που διαθέτουν δικό τους δίκτυο εξαγωγών:* οι εκδοτικοί οίκοι όπως οι Gründ, Picard ή Vrind εξάγουν οι ίδιοι τα βιβλία που εκδίδουν. Εξάλλου, ορισμένες εκδοτικές επιχειρήσεις, όπως Hachette και Gallimard, συγκεντρώνουν τις εξαγωγές πολλών εκδοτικών οίκων στο πλαίσιο εταιρειών διανομής όπως η Hachette Livre Diffusion Internationale, που ανήκει στον όμιλο Hachette. Ο διανομέας αυτός δεν εξάγει μόνο βιβλία που έχουν εκδοθεί από την Hachette και τον οίκο Fayard, που αποτελεί μέρος της επιχείρησης, αλλά, π.χ., και από τους εκδοτικούς οίκους Ramsay και Calmann-Levy, οι οποίοι δεν ανήκουν στον όμιλο Hachette·

— τους *διανομείς* οι οποίοι δεν εργάζονται για εκδοτικούς οίκους και οι οποίοι ασχολούνται μόνο με τη διανομή και εξαγωγή των βιβλίων των εκδοτών με τους οποίους έχουν συνάψει σύμβαση (DISTIQUE, DIFF-EDIT, κ.λπ.)·

— τους *παραγγελιοδόχους εξαγωγών,* οι οποίοι θέτουν στο εμπόριο, δηλαδή πωλούν και προμηθεύουν, τα βιβλία όλων των εκδοτών. Η υπηρεσία που παρέχει ο παραγγελιοδόχος εξαγωγών συνίσταται στην παραλαβή παραγγελιών από βιβλιοπωλεία, σχολεία ή θεσμικούς φορείς εγκατεστημένους στο εξωτερικό. Στη συνέχεια, συγκεντρώνει τις παραγγελίες βιβλίων διαφόρων εκδοτικών οίκων. Δεν διαθέτει απόθεμα βιβλίων και αγοράζει τα βιβλία που του ζητούν οι πελάτες του από εκδότες ή διανομείς βιβλίων στη γαλλική γλώσσα. Αφού συγκεντρώσει τις παραγγελίες των πελατών, ο παραγγελιοδόχος εξαγωγών εκδίδει τα τιμολόγια και αποστέλλει τα ζητούμενα προϊόντα.

Σύμφωνα με τη SIDE, το πλεονέκτημα για τον πελάτη είναι ότι δεν είναι αναγκασμένος να κάνει σειρά παραγγελιών όταν, για παράδειγμα, θέλει να προμηθευτεί 20 έργα από 15 διαφορετικούς εκδοτικούς οίκους, εφόσον την εργασία αυτή την κάνει ο παραγγελιοδόχος. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο

πελάτης εξοικονομεί χρόνο και χρήμα, π.χ. λόγω των μειωμένων δαπανών μεταφοράς. Χωρίς τους παραγγελιοδόχους εξαγωγών, η διαχείριση των μικρών παραγγελιών θα ήταν υπερβολικά δαπανηρή για τους εκδότες, οι οποίοι δεν θα ήταν σε θέση να τις εκτελούν σωστά λόγω της δύσκαμπτης οργάνωσής τους. Για το λόγο αυτό, πολλοί εκδότες απαιτούν την απόδειξη ενός ελάχιστου κύκλου εργασιών πριν ανοίξουν λογαριασμό. Ελλείψει λογαριασμού, ο εκδότης στέλνει τιμολόγιο στον πελάτη πριν του διαβιβάσει το προϊόν, πράγμα που αυξάνει περαιτέρω τη δυσκολία και το κόστος της διαχείρισης.

Όταν ο παραγγελιοδόχος εξαγωγών διαβιβάσει την παραγγελία του στον εκδότη αφού έχει συγκεντρώσει όλες τις μικρές παραγγελίες, ο τελευταίος μπορεί να την εκτελέσει. Χάρη στο σύστημα αυτό οι πελάτες που είναι εγκατεστημένοι στο εξωτερικό δεν χρειάζεται να πραγματοποιούν μια ή περισσότερες προκαταβολικές πληρωμές, όπως θα απαιτείτο διαφορετικά.

Κατά την άποψη της SIDE, η πελατεία των παραγγελιοδόχων εξαγωγών αποτελείται από βιβλιοπωλεία, σχολεία ή φορείς όπως πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες, διοικήσεις, κ.λπ., οι οποίοι αντιπροσωπεύουν τους τελικούς καταναλωτές. Οι παραγγελιοδόχοι εξαγωγών προμηθεύουν κάθε είδους έργο που δημοσιεύεται στη Γαλλία και είναι διαθέσιμο στους εκδοτικούς οίκους, συμπεριλαμβανομένων των έργων ειδικού χαρακτήρα όπως τα βιβλία τέχνης ή τα τεχνικά συγγράμματα, καθώς και τα παλαιά βιβλία τα οποία δεν μπορεί πλέον να προμηθευτεί κανείς από τους εκδότες.

Η SIDE θεωρεί, κατά συνέπεια, ότι ασκεί δραστηριότητες στον ίδιο υποτομέα με τη CELF. Τα ονόματα των παραγγελιοδόχων εξαγωγών που βρίσκονται στη Γαλλία, καθώς και οι κύριες δραστηριότητές τους σύμφωνα με την περιγραφή της SIDE, αναφέρονται παρακάτω. Οι εν λόγω παραγγελιοδόχοι εξαγωγών διαφέρουν μεταξύ τους ανάλογα με το είδος τόσο των πελατών τους όσο και των έργων που πωλούν.

— Aux amateurs de livres international προμηθεύει όλα τα βιβλία που είναι διαθέσιμα από γάλλους εκδότες και τα πωλεί σε πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες.

— Η CELF εξάγει έργα στα γαλλικά, κυρίως με προορισμό βιβλιοπωλεία στο εξωτερικό.

— Οι Eska και Lavoisier είναι κυρίως εκδότες τεχνικών βιβλίων και πωλούν επιστημονικά και τεχνικά έργα σε ιδρύματα που βρίσκονται στο εξωτερικό, και ιδίως σε πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες.

— Η SFL ασκεί βασικά δραστηριότητες χονδρεμπόρου στην περιοχή του Παρισιού και χρησιμοποιεί δικά της αποθέματα σε αντίθεση με τους άλλους παραγγελιοδόχους εξαγωγών.

— Η SIDE εξάγει γαλλικά βιβλία που είναι διαθέσιμα από τους εκδότες και επανεξάγει και διανέμει αγγλικά βιβλία στη Γαλλία. Η SIDE εξάγει κυρίως σε βιβλιοπωλεία στο εξωτερικό.

— Η Touzot είναι εκδοτικός οίκος που ειδικεύεται στις εξαγωγές των δικών της βιβλίων και βιβλίων που δεν εκδίδονται πλέον.

— Η Van Ginneken, που ειδικεύεται σε βιβλία τέχνης, εξάγει αποκλειστικά βιβλία που διαθέτουν ορισμένοι εκδότες βιβλίων τέχνης. Σαν παραγγελιοδόχος εξαγωγών, εφοδιάζει επίσης ιδρύματα και βιβλιοθήκες που βρίσκονται στο εξωτερικό με βιβλία των προαναφερόμενων εκδοτών.

Σύμφωνα με τη SIDE, η αγορά εξαγωγών, ήτοι οι χώρες που εισάγουν βιβλία από τη Γαλλία, χωρίζεται σε δύο κατηγορίες: στις γαλλόφωνες και τις μη γαλλόφωνες περιοχές. Όσον αφορά τις πρώτες, ο τομέας είναι παρόμοιος, κατά τη γνώμη της SIDE, με την εθνική αγορά. Όλοι οι μεγάλοι εκδοτικοί οίκοι έχουν υποκαταστήματα ή αντιπροσώπους στις γαλλόφωνες χώρες (Καναδάς, Ελβετία, Βέλγιο, κ.λπ.) που καλύπτουν την τοπική αγορά. Ο ρόλος των παραγγελιοδόχων εξαγωγών είναι πολύ περιορισμένος στις χώρες αυτές. Ωστόσο, η παρατήρηση αυτή αφορά μόνο τις γαλλόφωνες χώρες που αναφέρονται ανωτέρω. Στις άλλες χώρες, οι παραγγελιοδόχοι εξαγωγών που ειδικεύονται στον εφοδιασμό των θεσμικών οργάνων, παίζουν σημαντικό ρόλο.

Στις γαλλόφωνες περιοχές της Ελβετίας, του Βελγίου και του Καναδά), οι φορείς που είναι παρόντες στην αγορά είναι οι ακόλουθοι: α) οι τοπικοί διανομείς, β) οι τοπικοί χονδρέμποροι, γ) οι λιανοπωλητές (βιβλιοπωλεία, υπεραγορές), δ) τα ιδρύματα (βιβλιοθήκες, σχολεία, διοικήσεις) και ε) οι αναγνωστικές λέσχες, οι εταιρείες πωλήσεων δι' αλληλογραφίας και οι υπηρεσίες άμεσης πώλησης.

Η SIDE δηλώνει ότι, αντίθετα, στις μη γαλλόφωνες χώρες η παρουσία εκδοτών είναι περιορισμένη. Κατά συνέπεια, ο ρόλος των παραγγελιοδόχων εξαγωγών γενικότερα, και εκείνων που εφοδιάζουν τα βιβλιοπωλεία, ειδικότερα, αποκτά μεγαλύτερη σημασία.

Η γαλλική κυβέρνηση παρατηρεί ότι ο τομέας των παραγγελιών προς εξαγωγή καλύπτει μικρό μόνο μέρος των κύριων αγορών βιβλίων στα γαλλικά ([12]) (Γαλλία, Βέλγιο, Ελβετία και Καναδάς) και επισημαίνει ότι *οι γαλλικές εξαγωγές προς άλλες χώρες* ανήλθαν το 1994 σε 1 506 514 000 γαλλικά φράγκα, εκ των οποίων το 3,25 % περίπου αναλογούσε στη CELF. Αν ληφθούν υπόψη *τα βελγικά, ελβετικά και καναδικά βιβλία στη γαλλική γλώσσα τα οποία εξάγονται σε άλλες χώρες εκτός της Γαλλίας, του Βελγίου, της Ελβετίας και του Καναδά* (δηλαδή ένας κύκλος εργασιών που φθάνει περίπου τα 521 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα), το μερίδιο της CELF μειώνεται σε 2,47 %. Οι μικρές παραγγελίες αξίας κάτω των 500 γαλλικών φράγκων τις οποίες διεκπεραιώνει η CELF αντιπροσωπεύουν 0,074 % των συνολικών εξαγωγών βιβλίων στη γαλλική γλώσσα προς χώρες εκτός της Γαλλίας, του Βελγίου, του Καναδά και της Ελβετίας.

Ωστόσο, η γαλλική κυβέρνηση αμφιβάλλει για το κατά πόσον μπορεί να προσδιορισθεί, σε άλλο επίπεδο από το καθαρά θεωρητικό, η αγορά των παραγγελιών προς εξαγωγή όσον αφορά τα βιβλία στη γαλλική γλώσσα.

Αφενός, το πωλούμενο προϊόν δεν διατίθεται αποκλειστικά από τους παραγγελιοδόχους εξαγωγών.

Αφετέρου, είναι προφανές ότι οι εξαγωγές γαλλικών βιβλίων προς άλλες χώρες εκτός των τεσσάρων βασικών γαλλόφωνων κρατών, δεν περιορίζονται μόνο στην αγορά

([12]) Στις αγορές αυτές, όλες σχεδόν οι παραγγελίες των βιβλιοπωλών είναι αρκετά μεγάλες ώστε να μπορούν να αποσταλούν κατευθείαν στους παραδοσιακούς εκδότες και διανομείς.

των παραγγελιών προς εξαγωγή. Ένα αρκετά σημαντικό μέρος των παραγγελιών που προέρχονται από τις χώρες αυτές είναι αρκετά μεγάλες ώστε να απευθύνονται άμεσα στους παραδοσιακούς διανομείς χωρίς την παρέμβαση των παραγγελιοδόχων, όπως φαίνεται καθαρά στον πίνακα που διαβιβάσθηκε στην Επιτροπή και στον οποίο γίνεται σύγκριση μεταξύ των συνολικών γαλλικών εξαγωγών και των εξαγωγών της CELF στις 50 σημαντικότερες αγοράστριες χώρες ([13]).

Σχετικά με το θέμα αυτό, η Επιτροπή παρατηρεί ότι τα στοιχεία που περιέχονται στον προαναφερόμενο πίνακα συγκεντρώθηκαν από το Syndicat national de l'édition για το έτος 1994. Οι γαλλικές αρχές συνέταξαν και αυτές πίνακα ο οποίος περιλαμβάνει τα στοιχεία του SNE σε συνδυασμό με τα στοιχεία σχετικά με τον όγκο των εξαγωγών της CELF, το 1994, προς τις ίδιες χώρες αναφοράς.

Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι η CELF, η οποία αποτελεί σημαντικό παραγγελιοδόχο εξαγωγών, δεν υπερβαίνει, στην καλύτερη περίπτωση, το 20,7 % των εξαγωγών γαλλικών βιβλίων προς μια χώρα (Ιαπωνία) και ότι το μερίδιό της κυμαίνεται γενικά από λιγότερο του 1 % ως 5 %. Για παράδειγμα, το μερίδιό της αντιστοιχεί σε 1,03 % όσον αφορά τη Γερμανία, 0,88 % τις Ηνωμένες Πολιτείες και 2,73 % το Μεξικό. Συχνά, οι ξένοι βιβλιοπώλες απευθύνονται άμεσα είτε σε παραδοσιακούς διανομείς, είτε σε παραγγελιοδόχους, ανάλογα με το ύψος της παραγγελίας. Εξάλλου, είναι απαραίτητο να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η πελατεία, εξαιρουμένων ίσως των πελατών που είναι πολύ μικρά βιβλιοπωλεία, αποτελεί μια ειδική αγορά.

Τέλος, αντίθετα με τη CELF, οι φορείς που ασχολούνται με παραγγελίες προς εξαγωγή δεν περιορίζονται μόνο σε αυτή την δραστηριότητα, δηλαδή στο να προμηθεύουν βιβλιοπωλεία στο εξωτερικό με βιβλία αποκλειστικά στη γαλλική γλώσσα. Ορισμένοι φορείς, όπως η SIDE, εφοδιάζουν συνήθως θεσμικούς πελάτες (Alliance francaise και βιβλιοθήκες), ενώ άλλοι ασκούν δραστηριότητες στη Γαλλία και ουδείς εξ αυτών περιορίζεται στην εξαγωγή βιβλίων στα γαλλικά.

Κατά συνέπεια, οι γαλλικές αρχές θεωρούν ότι δεν είναι δυνατό να συγκεντρωθούν στοιχεία σχετικά με μία ενδεχόμενη αγορά παραγγελιών προς εξαγωγή με την αυστηρή έννοια. Ακόμα και αν ήταν δυνατό να ερωτηθεί κάθε φορέας που διατείνεται ότι ασκεί την εν λόγω δραστηριότητα, είναι μάλλον απίθανο ότι η κοστολόγησή τους είναι αρκετά ακριβής ώστε να μπορεί να απομονωθεί ο σχετικός τομέας.

Οι γαλλικές αρχές ήταν σε θέση να διαβιβάσουν στην Επιτροπή μόνο τους κύκλους εργασιών από τις εξαγωγές που πραγματοποίησαν φορείς οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι στη Γαλλία και είναι γνωστό ότι διαχειρίζονται παραγγελίες με τις οποίες συνήθως ασχολούνται οι παραγγελιοδόχοι. Η γαλλική κυβέρνηση κρίνει ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί η παράμετρος αυτή για να εξακριβωθεί η επίπτωση της ενίσχυσης στους ανταγωνιστές της CELF. Η επίπτωση σε επίπεδο ανταγωνισμού όσον αφορά δραστηριότητα των εν λόγω φορέων πρέπει να εκτιμηθεί σε σχέση με το σύνολο των εξαγωγικών τους δραστηριοτήτων, στο μέτρο που σχηματίζει ένα ενιαίο σύνολο που συνδέεται, με διάφορους τρόπους, με την πώληση βιβλίων στο εξωτερικό.

Κύκλος εργασιών από τις εξαγωγές το 1995

(σε εκατομμύρια FRF)

Παραγγελιοδόχοι εξαγωγών	Κύκλος εργασίας εξαγωγών
Amateurs de livres international	17,2
Boussac/LSA	16
CELF	55
Hexalivre/Van Ginneken	14,5
Lavoisier	3,6
Le livre français	17,7 ([1])
Office du livre	4,2
SIDE	26,8
SFL	9,3
Sous la lampe	0
Touzot	20,2

([1]) Στοιχεία 1994.
Πηγές: infogreffe/euridile.

Στη Γαλλία υπάρχει μικρός αριθμός (περίπου δέκα) φορέων που είναι παραγγελιοδόχοι εξαγωγών αλλά, εξαιρουμένης της CELF, οι φορείς αυτοί διαχειρίζονται λίγες παραγγελίες αξίας κάτω των 500 γαλλικών φράγκων επειδή δεν είναι προσοδοφόρες και, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, ενδιαφέρονται κυρίως για θεσμικούς πελάτες ([14]).

Για να δοθεί μια σαφέστερη εικόνα του ανταγωνισμού, πρέπει να προστεθεί ένα μέρος των εξαγωγών που πραγματοποιούν ορισμένα γαλλικά βιβλιοπωλεία καθώς και οι υπηρεσίες εξαγωγών ορισμένων εκδοτικών οίκων. Πράγματι, τα μεγάλα βιβλιοπωλεία στις σημαντικότερες ευρωπαϊκές πόλεις που ειδικεύονται στην πώληση γαλλικών έργων συνήθως εφοδιάζονται άμεσα από τους γάλλους εκδότες ή από βιβλιοπωλεία που βρίσκονται στη Γαλλία.

([13]) Ο πίνακας περιλαμβάνει τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης, τη Βόρειο Αμερική, πολλές χώρες της Αφρικής (ως επί το πλείστον γαλλόφωνες) και άλλα κράτη (όπως Ιαπωνία, Βραζιλία, Μεξικό και Ρωσία).

([14]) Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η CELF εφοδιάζει πελάτες οι οποίοι δεν είναι μεταπωλητές, είτε επειδή δεν υπάρχει τοπικός μεταπωλητής, είτε για λογαριασμό εκδοτών οι οποίοι της διαβιβάζουν τις παραγγελίες ιδιάζοντος χαρακτήρα που λαμβάνουν.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, ο ετήσιος συνολικός κύκλος εργασιών που αντιστοιχεί στο σύνολο των ανταγωνιστών στην αγορά μπορεί να εκτιμηθεί σε περίπου 200 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα. Το ποσό αυτό αποτελεί εκτίμηση η οποία προκύπτει από διασταύρωση δεικτών. Το μερίδιο της CELF στο σύνολο αυτό ανέρχεται σε περίπου 25 %. Το μερίδιο των μικρών παραγγελιών που διαχειρίζεται η CELF αντιστοιχεί σε 0,75 % του συνόλου.

Αν ληφθεί υπόψη μόνον η Κοινότητα, ο κύκλος εργασιών της CELF ανέρχεται σε περίπου 12 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα, ήτοι σε 24 % του συνολικού κύκλου εργασιών της. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, οι εξαγωγές αυτές αντιπροσωπεύουν για τους γάλλους παραγγελιοδόχους εξαγωγών το 55 % περίπου των συνολικών τους δραστηριοτήτων, ήτοι περίπου 110 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα. Ο κύκλος εργασιών της CELF εντός της Κοινότητας αντιστοιχεί μόνο στο 10,9 % του συνολικού κύκλου εργασιών των εν λόγω φορέων.

Όσον αφορά τον ανταγωνισμό, είναι σκόπιμο να τονισθούν τα εξής:

— το μερίδιο των έργων στη γαλλική γλώσσα που εκδίδονται εκτός της Γαλλίας και επωφελούνται από μηχανισμό στήριξης μπορεί να εκτιμηθεί σε 3 ή 4 %. Η γαλλική κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι είναι φυσικό τα βιβλιοπωλεία που βρίσκονται στο εξωτερικό να απευθύνονται, κατά γενικό κανόνα, στους διανομείς και παραγγελιοδόχους της χώρας έκδοσης των έργων παρά σε αυτούς άλλων χωρών. Ωστόσο, πρέπει να ληφθούν υπόψη τα ακόλουθα αριθμητικά στοιχεία που αφορούν τις εξαγωγές των κύριων χωρών που εκδίδουν βιβλία στη γαλλική γλώσσα: το 1994, οι εξαγωγές γαλλικών βιβλίων ανήλθαν συνολικά σε 2 978 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα για τη Γαλλία, έναντι 524 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα για το Βέλγιο, 376 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα για την Ελβετία και 315 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα για τον Καναδά,

— δεν είναι δυνατό να γίνει διαχωρισμός μεταξύ του μεριδίου των εξαγωγών γαλλικών βιβλίων που αντιστοιχεί στους παραγγελιοδόχους και του μεριδίου που αντιστοιχεί στους εκδότες ή τα υποκαταστήματα διανομής τους, για τους λόγους που αναφέρονται ανωτέρω,

— οι γαλλόφωνες χώρες απορρόφησαν το 60,4 % των συνολικών εξαγωγών βιβλίων στη γαλλική γλώσσα το 1994 (60,9 % το 1993). Η CELF πραγματοποίησε το 16,1 % των εξαγωγών της προς γαλλόφωνες χώρες (13,6 % το 1993).

XI. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΔΥΝΑΜΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 92 ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ

Αναλογικότητα της ενίσχυσης

Η Επιτροπή ανέλυσε τα πληρέστατα στοιχεία που της διαβίβασε η γαλλική κυβέρνηση σχετικά με την κάλυψη των πρόσθετων εξόδων μέσω της ενίσχυσης, ιδίως όσον αφορά το σύστημα κοστολόγησης. Το σύστημα αυτό καθιστά δυνατή την εκτίμηση των εξόδων και την κατανομή τους στις διάφορες δραστηριότητες που συνδέονται με τη διαχείριση μιας παραγγελίας (βλέπε μέρος VI). Η γαλλική κυβέρνηση έλαβε σαν έτος αναφοράς το 1994 για να δείξει το ύψος των πρόσθετων εξόδων. Προκειμένου να εξακριβωθεί η αξιοπιστία της ανάλυσης που διαβίβασαν οι γαλλικές αρχές, η Επιτροπή ζήτησε περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τη διαχείριση των μικρών παραγγελιών εκ μέρους της CELF και σε σχέση με άλλες περιόδους. Από τα στοιχεία που διαβίβασαν οι γαλλικές αρχές σχετικά με διάφορα άλλα οικονομικά έτη, προκύπτει ότι ο κύκλος εργασιών που αφορά τις μικρές παραγγελίες, η ποσότητα των παραγγελθέντων βιβλίων, ο αριθμός των σχετικών τιμολογίων, ο αριθμός πελατών και ο αριθμός των παραγγελιών δεν παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές από το ένα έτος στο άλλο.

Οι σχετικές με το θέμα αυτό πληροφορίες που διαβιβάσθηκαν από τις γαλλικές αρχές στην Επιτροπή επαρκούν, συνεπώς, για να εκτιμηθεί το πραγματικό επιπλέον κόστος της διαχείρισης μικρών παραγγελιών αξίας κάτω των 500 γαλλικών φράγκων έκ μέρους της CELF. Δεδομένου ότι η ενίσχυση καλύπτει μόνο το επιπλέον κόστος που συνδέεται με τις παραγγελίες αυτές και ότι κάθε ενδεχόμενο πλεόνασμα αφαιρείται από το ποσό της ενίσχυσης που καταβάλλεται το επόμενο έτος, η ενίσχυση δεν χρησιμεύει για την χρηματοδότηση άλλων εμπορικών δραστηριοτήτων της CELF, παρά τους ισχυρισμούς πολλών τρίτων μερών.

Κριτήρια στα οποία βασίζεται ο μηχανισμός στήριξης

Η SIDE διατείνεται ότι ο μηχανισμός στήριξης χρησιμοποιήθηκε μόνον υπέρ της CELF και θέτει υπό αμφισβήτηση τα κριτήρια για τη χορήγηση της ενίσχυσης. Η Επιτροπή δεν συμμερίζεται την άποψη αυτή για τους ακόλουθους λόγους.

Κατ' αρχάς, σωστά δεν εφαρμόσθηκε ο μηχανισμός αυτός στη SIDE το 1991, διότι δεν εξασφάλιζε τη διαφάνεια που απαιτείται για το σκοπό αυτό εφόσον δεν ήταν σε θέση να δώσει πληροφορίες σχετικά με τις παραγγελίες ανά χώρα. Στο σημείο αυτό, πρέπει να υπενθυμισθεί ότι οι εθνικές αρχές είναι ελεύθερες να ορίζουν τα κριτήρια για τη χορήγηση ενισχύσεων οι οποίες αποσκοπούν στην επίτευξη ενός δεδομένου στόχου, υπό τον όρο ότι οι εν λόγω ενισχύσεις συμβιβάζονται με το άρθρο 92 της συνθήκης. Η παρατήρηση αυτή αφορά ιδίως τα μέτρα ελέγχου που προβλέπονται από τις αρχές για να εξασφαλισθεί ότι η ενίσχυση χρησιμοποιείται πραγματικά για το σκοπό για τον οποίο χορηγήθηκε, όπως στην προκειμένη περίπτωση.

Δεύτερον, η SIDE θα μπορούσε να είχε επωφεληθεί από την ενίσχυση, αν τηρούσε τους κανόνες που διέπουν τον μηχανισμό ενίσχυσης.

Τρίτον, δύο άλλοι φορείς έλαβαν ενισχύσεις παρόμοιες με αυτή της CELF για τη διαχείριση μικρών παραγγελιών. Το ότι οι επιχορηγούμενες δραστηριότητες αφορούσαν ορισμένες γεωγραφικές ζώνες και ορισμένα μόνον είδη βιβλίων, δεν αποτελεί καθοριστικό παράγοντα. Το σημαντικότερο

είναι ότι οι φορείς αυτοί τηρούσαν τους κανόνες που διέπουν το μηχανισμό στήριξης, ιδίως λόγω της διαφάνειας των λογαριασμών τους. Η SIDE διατείνεται ότι οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στη SERVEDIT και στην École de loisirs είναι τελείως συγκρίσιμες με αυτή από την οποία επωφελήθηκε η CELF. Αν και οι ενισχύσεις που καταβλήθηκαν στους εν λόγω δύο φορείς περιορίζονταν σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές ή σε ορισμένα είδη εντύπων, η Επιτροπή εκτιμά ότι αποσκοπούσαν να αντισταθμίσουν το επιπλέον κόστος της διαχείρισης μικρών παραγγελιών και, κατ' επέκταση, δεν συμμερίζεται τη γνώμη της SIDE.

Ο πολιτιστικός χαρακτήρας της ενίσχυσης

Ορισμένοι φορείς, και ιδίως η SIDE, αμφισβητούν το γεγονός ότι η ενίσχυση συμβάλλει στη διάδοση του πολιτισμού. Όπως αναφέρεται ανωτέρω, το Πρωτοδικείο αναγνώρισε τον πολιτιστικό χαρακτήρα της εν λόγω ενίσχυσης. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η μόνη παρέκκλιση που επιτρέπει την έγκριση της ενίσχυσης που χορηγείται στη CELF για τη διαχείριση των μικρών παραγγελιών είναι αυτή που προβλέπεται στο άρθρο 92 παράγραφος 3, στοιχείο δ), το οποίο ορίζει ότι «οι ενισχύσεις για την προώθηση του πολιτισμού και της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους συναλλαγών και ανταγωνισμού στην Κοινότητα σε βαθμό αντίθετο με το κοινό συμφέρον» μπορούν να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά.

Βάσει των πληροφοριών που διαβίβασαν οι γαλλικές αρχές, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η ενίσχυση έχει όντως πολιτιστικό στόχο. Αφενός, η CELF προμηθεύει όλα τα βιβλία που είναι διαθέσιμα στα γαλλικά. Η Επιτροπή, συνεπώς, δέχεται το επιχείρημα της γαλλικής κυβέρνησης, δηλαδή ότι προωθείται η γαλλική γλώσσα, εφόσον ο μηχανισμός στήριξης έχει ως συγκεκριμένο στόχο να επιτρέπει στους πελάτες που βρίσκονται στο εξωτερικό να προμηθεύονται βιβλία τα οποία εκδίδονται σε αυτή τη γλώσσα. Δεδομένου ότι τα βιβλία που εκδίδονται σε άλλες γλώσσες δεν καλύπτονται από την ενίσχυση, προωθείται μόνον η γαλλική γλώσσα. Αφετέρου, είναι σκόπιμο να τονισθεί ότι οι μικρές παραγγελίες ενίοτε αφορούν ειδικευμένα ή λογοτεχνικά έργα (ποίηση, μυθιστορήματα, δοκίμια ή βιβλία τέχνης). Κατά συνέπεια, η φύση των βιβλίων που αποτελούν αντικείμενο των μικρών παραγγελιών αποδεικνύει και αυτή την πολιτιστική διάσταση της ενίσχυσης. Εξάλλου, πρέπει να αναφερθεί ότι τα σχολικά βιβλία παραγγέλλονται σε μεγάλες ποσότητες κατά την έναρξη κάθε σχολικού έτους και, συνεπώς, δεν εμπίπτουν στο μηχανισμό στήριξης υπέρ των μικρών παραγγελιών.

Η εν λόγω ενίσχυση σε κοινοτικό πλαίσιο

Όπως διευκρινίζεται ανωτέρω, η CELF είναι χωρίς αμφιβολία ο φορέας που επωφελείται περισσότερο από την ενίσχυση. Η ενίσχυση αυτή, όμως, προορίζεται μόνο για την αντιστάθμιση των πρόσθετων εξόδων που προκύπτουν από τη διαχείριση μικρών παραγγελιών. Η CELF προμηθεύει βιβλία κυρίως σε μη γαλλόφωνα κράτη και εδάφη. Είναι γεγονός ότι στις γαλλόφωνες χώρες όπως το Βέλγιο, τον Καναδά και την Ελβετία, η τοπική αγορά καλύπτεται από τους μεγάλους εκδοτικούς οίκους μέσω των υποκαταστημάτων ή των αντιπροσώπων τους. Οι δραστηριότητα που συνδέεται με τις παραγγελίες προς εξαγωγή δεν έχει κατ' επέκταση, σημαντικό ρόλο στις κύριες αγορές βιβλίων στη γαλλική γλώσσα, δηλαδή σε αυτές των τριών προαναφερόμενων χωρών. Το 1994, η CELF πραγματοποίησε μόνο το 0,2 % των συνολικών εξαγωγών της Γαλλίας προς τις χώρες αυτές.

Η Επιτροπή παρατηρεί ότι οι όροι του ανταγωνισμού στην αγορά δεν επηρεάζονται από την ύπαρξη της CELF, με την έννοια ότι τα βιβλία που εκδίδονται από τους εκδότες-μέλη της CELF μπορούν επίσης να παραγγελθούν και μέσω άλλων φορέων, και ιδίως μέσω άλλων παραγγελιοδόχων εξαγωγών. Οι παραγγελίες βιβλίων δεν πρέπει να γίνονται μόνο από μέλη της CELF. Η CELF διαχειρίζεται τις παραγγελίες βιβλίων κατά τον ίδιο τρόπο, ανεξάρτητα από το αν ο εκδότης είναι μέλος του κέντρου ή όχι. Τα βιβλιοπωλεία είναι ελεύθερα να επιλέγουν το δίκτυο εφοδιασμού τους. Η CELF διεκπεραιώνει όλες τις παραγγελίες που λαμβάνει.

Είναι σκόπιμο να τονισθεί ότι η ενίσχυση που χορηγείται στη CELF αφορά έναν υπο-τομέα ο οποίος βρίσκεται εκτός της παραδοσιακής αγοράς, ήτοι τις παραγγελίες αξίας κάτω των 500 γαλλικών φράγκων· Οι γαλλικές αρχές υποστηρίζουν ότι το κατώφλι των 500 γαλλικών φράγκων ορίσθηκε βάσει αντικειμενικών κριτηρίων. Μόνο το 2 % του κύκλου εργασιών της CELF αντιστοιχεί σε βιβλία που εκδίδονται σε άλλα κράτη μέλη (Βέλγιο). Κατά συνέπεια, ο μηχανισμός στήριξης έχει κυρίως επίπτωση στον ανταγωνισμό μεταξύ φορέων που ασχολούνται με τη διανομή βιβλίων στη γαλλική γλώσσα. Συνήθως, ο πελάτης απευθύνεται στον διανομέα που βρίσκεται στην ίδια χώρα με τον ίδιο και όχι σε άλλη χώρα. Από τα ανωτέρω, και ιδίως από γεγονός ότι η ενίσχυση είναι ανάλογη με τη διαχείριση μικρών παραγγελιών και, κατά συνέπεια, καλύπτει μόνο το επιπλέον κόστος της, προκύπτει ότι η επίπτωση της ενίσχυσης δεν αντίκειται προς το κοινό συμφέρον.

Συμπέρασμα

Σχετικά με τα ανωτέρω, η Επιτροπή κατέληξε στο ακόλουθο συμπέρασμα όσον αφορά την ενίσχυση που χορηγείται στη CELF για τη διαχείριση των μικρών παραγγελιών.

Η ενίσχυση είναι συμβιβάσιμη κατ' εφαρμογή του άρθρου 92 παράγραφος 3, στοιχείο δ) εφόσον επιδιώκει πολιτιστικό στόχο. Πράγματι, η ενίσχυση που χορηγείται στη CELF για τη διαχείριση των μικρών παραγγελιών προωθεί τον πολιτισμό και τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς χωρίς να αλλοιώνει τους όρους συναλλαγών και ανταγωνισμού στην Κοινότητα σε βαθμό αντίθετο με το κοινό συμφέρον.

XII. **ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 90 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2 ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ**

Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η ενίσχυση που χορηγείται στη CELF αποτελεί κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης και ότι είναι συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά κατ' εφαρμογή του άρθρου 92 παράγραφος 3, στοιχείο δ). Κατά συνέπεια, σύμφωνα με τη νομολογία ([15]), δεν υπάρχει λόγος να εξετάσει περαιτέρω τις επιχορηγούμενες δραστηριότητες της CELF βάσει του άρθρου 90 παράγραφος 2, δεδομένου ότι η εφαρμογή του άρθρου 92 της συνθήκης δεν θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα να εμποδίσει την CELF να διαχειρίζεται μικρές παραγγελίες, δραστηριότητα για την οποία λαμβάνει κρατική ενίσχυση.

Ωστόσο, η Επιτροπή παρατηρεί σχετικά με το θέμα αυτό ότι ένας από τους όρους που πρέπει να πληρούται ώστε να είναι δυνατή η εφαρμογή του άρθρου 90 παράγραφος 2, είναι ότι η επιχείρηση πρέπει να είναι επιφορτισμένη με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου με πράξη της δημόσιας αρχής ([16]). Η πράξη αυτή δεν πρέπει κατ' ανάγκη να είναι νομοθετική ή κανονιστική αλλά μπορεί και να συνίσταται σε παραχώρηση δημοσίου δικαίου ([17]).

Σύμφωνα με τις γαλλικές αρχές, η νομική βάση της ενίσχυσης είναι η απόφαση της 9ης Μαΐου 1995 σχετικά με την οργάνωση της διεύθυνσης βιβλίου και ανάγνωσης και τα διατάγματα εφαρμογής των νόμων για την κατανομή των πιστώσεων που εγγράφηκαν στο Υπουργείο Πολιτισμού. Το άρθρο 5 της προαναφερόμενης απόφασης προβλέπει μεταξύ άλλων ότι «η υπηρεσία της οικονομίας του βιβλίου ... συμβάλλει στην προώθηση της παρουσίας του γαλλικού βιβλίου και της γαλλόφωνης κουλτούρας στο εξωτερικό ...». Η Επιτροπή θεωρεί ότι η γαλλική κυβέρνηση δεν απέδειξε ότι η υπηρεσία που παρέχει η CELF σε σχέση με τη διαχείριση των μικρών παραγγελιών βασίζεται σε νομοθετική ή κανονιστική πράξη, εφόσον οι προαναφερόμενες νομικές πράξεις αφορούν τον τομέα του βιβλίου γενικά και δεν κάνουν καμία μνεία της CELF και δεν την αφορούν άμεσα.

Εξάλλου, διαπιστώνεται ότι τα επιχειρήματα που προέβαλαν οι γαλλικές αρχές για να δικαιολογήσουν το εφαρμόσιμο του άρθρου 90 παράγραφος 2 είναι ανακόλουθα, εφόσον οι αρχές αυτές δηλώνουν ότι ο μηχανισμός στήριξης είναι ανοιχτός σε άλλους φορείς και όχι μόνο στη CELF, ενώ παράλληλα υποστηρίζουν ότι η ενίσχυση χορηγείται στη CELF επειδή αναλαμβάνει υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος.

([15]) ΔΕΚ, υπόθεση C-387/92, Banco Exterior de Espana κατά Ayuntamiento de Valencia, Συλλογή 1994, σ. I-0877, σκέψη 21.
([16]) ΔΕΚ, υπόθεση 127/73, BRT κατά SABAM et NV Fonior, Συλλογή 1974, σ. 313, σκέψη 20, υπόθεση 66/86, Ahmed Saeed Flugreisen και λοιποί κατά Zentrale zur Bekämpfung Unlauteren Wettbewerbs, Συλλογή 1989, σ. 803.
([17]) ΔΕΚ, υπόθεση C-159/94, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 1997, σ. I-5815, σκέψη 66.

XIII. **ΑΛΛΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΞΕΤΑΣΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΟΥ ΚΙΝΗΘΗΚΕ ΚΑΤ' ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 93 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2**

Οι γαλλικές αρχές υπογραμμίζουν ότι πολλά ζητήματα ή δηλώσεις που προέκυψαν ή πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας που κινήθηκε κατ' εφαρμογή του άρθρου 93 παράγραφος 2 της συνθήκης δεν περιλαμβάνονταν στο πεδίο εφαρμογής της τελευταίας. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η παρούσα διαδικασία έχει, βέβαια, ως κύριο στόχο να εξακριβώσει το συμβιβάσιμο του μηχανισμού στήριξης βάσει του οποίου χορηγείται ενίσχυση στη CELF για τη διαχείριση μικρών παραγγελιών, αλλά δεν αποκλείει τη δυνατότητα εξέτασης και άλλων θεμάτων που αφορούν τη CELF. Πράγματι, όταν η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει την διερευνητική διαδικασία, εξέτασε πολλά ζητήματα στα οποία επέστησε την προσοχή της η SIDE και τα οποία αφορούσαν τη CELF ([18]). Δεδομένου ότι τα ζητήματα αυτά δεν συνδέονται άμεσα με τον μηχανισμό στήριξης αυτό καθεαυτό, εξετάζονται ξεχωριστά κατωτέρω μαζί με άλλα σχετικά θέματα.

Όσον αφορά την *αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου* της CELF το 1980, είναι σκόπιμο να σημειωθεί ότι το μετοχικό κεφάλαιο αυξήθηκε από 80 500 γαλλικά φράγκα σε 1 280 000 γαλλικά φράγκα. Η ενέργεια αυτή χρηματοδοτήθηκε, αφενός, από την Association pour le developpement de l'edition fraçaise (ADEF) (κατά ποσοστό 50 %) και, αφετέρου, από τους μετόχους (ιδιωτικού δικαίου) της CELF (κατά 50 %). Βασικός στόχος του πρώτου φορέα, που συγκέντρωνε έναν ορισμένο αριθμό εκδοτών, ήταν να ενθαρρύνει την παρουσία βιβλίων στα γαλλικά στο εξωτερικό και να στηρίζει τις επενδύσεις των εκδοτών και των εξαγωγέων. Η ADEF επωφελήθηκε από δημόσια συνεισφορά εκ μέρους του Υπουργείου Πολιτισμού. Μετά τη διάλυση της ADEF το 1994, οι μετοχές της στη CELF μεταβιβάσθηκαν στο Syndicat National de l'edition (SNE). Το SNE μπορεί να τις μεταβιβάσει σε κάθε νέο μέλος της CELF αν παρουσιασθεί η ευκαιρία. Οι μέτοχοι της CELF παρέμειναν οι ίδιοι, δηλαδή εκδότες, διανομείς και το SNE. Αφού ανέλυσε τις πληροφορίες που της υπέβαλε η γαλλική κυβέρνηση, η Επιτροπή κατέληξε ότι η εν λόγω αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου δεν συνιστούσε κρατική ενίσχυση αλλά απλώς μια απόκτηση συμμετοχής στο κεφάλαιο, δεδομένου ότι είχαν συμμετάσχει και ιδιώτες επενδυτές. Κατά συνέπεια, οι γαλλικές αρχές ενήργησαν σύμφωνα με την αρχή του επενδυτή σε οικονομία αγοράς. Κατ' αυτόν τον τρόπο η ενέργεια δεν περιείχε στοιχεία κρατικής ενίσχυσης κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1 της συνθήκης.

Όσον αφορά τα οφέλη που αποκόμισε θεωρητικά η CELF από τη *διαχείριση δημοσίων προγραμμάτων,* πρέπει να σημειωθεί ότι επί του παρόντος είναι υπεύθυνη μόνο για τα προγράμματα Plus και A l'est de l'Europe, που αντικατέστησε το πρόγραμμα Page à page. Δεδομένου ότι το Πρωτοδικείο στην απόφασή του της 18ης Σεπτεμβρίου 1995

([18]) Βλέπε υποσημείωση στη σελίδα 2, σημείο 9.

επικύρωσε την αρχική απόφαση της Επιτροπής να εγκρίνει τις ενισχύσεις που χορηγούνταν στη CELF για τη διαχείριση των εν λόγω προγραμμάτων με την αιτιολογία ότι δεν διέπονται από το άρθρο 92, παράγραφος 1 της συνθήκης, η Επιτροπή δεν βλέπει κανένα λόγο να δώσει συνέχεια στο θέμα αυτό.

Ορισμένοι ισχυρίζονταν ότι η CELF είχε ευνοηθεί λόγω των *σχέσεών της με ορισμένους δημοσίους οργανισμούς,* όπως η France édition. Η Hexalivre αποδοκιμάζει το γεγονός ότι, κατά τη γνώμη της, η France edition παρείχε προνομιακή μεταχείριση στη CELF με το να της δίνει πρόσβαση στο περίπτερό της σε διεθνείς εκθέσεις, πράγμα που αρνήθηκε να κάνει για την Hexalivre. Σχετικά με το θέμα αυτό, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η CELF, η οποία είναι μέλος της France édition, καταβάλλει τίμημα για τις υπηρεσίες αυτές: για παράδειγμα, ενοικιάζει το χώρο που χρησιμοποιεί στο περίπτερο, όπως αποδεικνύουν τα σχετικά δικαιολογητικά. Εξάλλου, η CELF πλήρωσε για τους καταλόγους που παρήγγειλε στη France édition.

Σχετικά με τους ισχυρισμούς αυτούς (δηλαδή τις σχέσεις μεταξύ της CELF και της France édition ή της Centrale de l'edition, καθώς και τις εμπορικές σχέσεις της CELF με τους εκδότες της), η γαλλική κυβέρνηση υποστηρίζει ότι δεν αφορούν σε καμιά περίπτωση τις δημόσιες αρχές εφόσον οι προαναφερόμενες σχέσεις δεν συνδέονται με τις δραστηριότητες που ασκούν οι εθνικές αρχές στο πλαίσιο της πολιτιστικής τους πολιτικής. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή συμπεραίνει ότι, στην προκειμένη περίπτωση, η CELF δεν ευνοήθηκε κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης, δεδομένου ότι πλήρωσε τις υπηρεσίες που της παρείχε η France édition.

Ορισμένοι προσάπτουν στις δημόσιες αρχές ότι ευνοούν τη CELF μέσω των *δημόσιων παραγγελιών.* Οι ισχυρισμοί αυτοί αφορούν κυρίως τη στήριξη που παρείχε η CELF στη δημιουργία του προγράμματος Nouveautés για τη διαχείριση του οποίου είναι υπεύθυνο το Υπουργείο Εξωτερικών και το ρόλο των παραγγελιών από οργανισμούς συνδεδεμένους με το υπουργείο αυτό καθώς και με το Υπουργείο Συνεργασίας (όπως η Association pour le developpement de la pensee franaise (ADPF) και η AUDECAM). Το βασικό καθήκον της ADPF είναι ο τακτικός εφοδιασμός των βιβλιοθηκών των γαλλικών πολιτιστικών ιδρυμάτων στο εξωτερικό για λογαριασμό του υπουργείου. Η CELF αποτελεί μόνον έναν από τους διανομείς στους οποίους απευθύνεται η ADPF.

Η Hexalivre κατηγορεί την ADPF ότι ευνοεί τη CELF σε σχέση με τους ανταγωνιστές της. Για να αποδείξει τους ισχυρισμούς της, η Hexalivre αναφέρει το παράδειγμα μιας παραγγελίας από την πολιτιστική υπηρεσία της γαλλικής πρεσβείας στο Μαρόκο, που κατά παράδοση απευθύνεται στην Hexalivre, αλλά η οποία, μετά από επαφή με την ADPF, απευθύνθηκε στη CELF που διαβίβασε την παραγγελία στην Hexalivre. Η Επιτροπή πληροφορήθηκε ότι οι γαλλικές αρχές δεν είχαν καμιά πρόθεση να ευνοήσουν τη CELF σε βάρος των άλλων προμηθευτών. Αντίθετα, δεδομένου ότι η CELF διαβίβασε την παραγγελία στην Hexalivre, η τελευταία δεν μπορεί να ισχυρίζεται ότι εθίγη. Η Επιτροπή θεωρεί, συνεπώς, ότι το θέμα αυτό δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης.

Τέλος, όσον αφορά τον ισχυρισμό της SIDE σχετικά με «το πολύπλοκο σύνολο των ενισχύσεων από τις οποίες δεν επωφελείται μόνον η CELF, αλλά και διάφοροι οργανισμοί που φέρνουν σε επαφή, ακριβώς όπως η CELF, εκδότες και δημόσιες αρχές με πλήρη έλλειψη διαφάνειας» και την πολιτιστική πολιτική που ασκούν οι δημόσιες αρχές γενικά, η γαλλική κυβέρνηση απαντά ότι πολλά έγγραφα που δημοσιεύονται από τις αρμόδιες αρχές, ιδίως οι απαντήσεις σε ερωτήσεις των μελών του κοινοβουλίου, ενημερώνουν κάθε έτος το κοινό σχετικά με τις δραστηριότητες του υπουργείου που είναι υπεύθυνο για τα θέματα αυτά. Κατά συνέπεια, οι δημόσιες αρχές είναι υπέρ της διαφάνειας στον τομέα αυτό,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η ενίσχυση που χορηγήθηκε στη CELF για τη διαχείριση μικρών παραγγελιών βιβλίων στη γαλλική γλώσσα συνιστά ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ. Δεδομένου ότι η γαλλική κυβέρνηση παρέλειψε να κοινοποιήσει την ενίσχυση αυτή στην Επιτροπή πριν τεθεί σε εφαρμογή, η εν λόγω ενίσχυση χορηγήθηκε παρανόμως. Ωστόσο, η ενίσχυση είναι συμβιβάσιμη δεδομένου ότι πληροί τους όρους για την εφαρμογή της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 92 παράγραφος 3, στοιχείο δ) της συνθήκης.

Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στη Γαλλική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 10 Ιουνίου 1998.

Για την Επιτροπή

Karel VAN MIERT

Μέλος της Επιτροπής